

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa – profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach *10- 11 października 2016 r.* na kierunku *pedagogika* prowadzonym w ramach *obszaru nauk społecznych oraz obszaru nauk humanistycznych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim* realizowanych w formie *stacjonarnej i niestacjonarnej* na Wydziale Filologiczno- Pedagogicznym Uniwersytetu Technologiczno- Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodnicząca: **prof. dr hab. Bożena Muchacka, członek PKA**

członkowie:

1. ks. dr hab. Adam Solak – ekspert PKA

2. dr hab. Sławomir Przybyliński – ekspert PKA

3. mgr Beata Sejdak- ekspert ds. wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

4. Adam Gajek - ekspert ds. studenckich

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku *pedagogika* prowadzonym na Wydziale Filologiczno- Pedagogicznym Uniwersytetu Technologiczno- Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu została przeprowadzona na wniosek Uczelni. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na w/w kierunku.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA poprzedził wizytację zapoznaniem się z raportem samooceny przedłożonym przez władze Uczelni, odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu. W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na ocenianym kierunku studiów, ze studentami, z osobami i gremiami odpowiedzialnymi za praktyki, wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, z Samorządem studenckim, pracownikami Biura Karier. Przeprowadzono także hospitacje zajęć oraz wizytację bazy dydaktycznej wykorzystywanej w realizacji zajęć na ocenianym kierunku studiów. W toku wizytacji Zespół dokonał przeglądu prac dyplomowych i etapowych, a także przedłożonej dokumentacji. Przed zakończeniem wizytacji dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Zespół poinformował władze Uczelni i jednostki na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

**OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY
PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW
O PROFILU OGÓLNOAKADEMICKIM**

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		X			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe¹ zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X			
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia		X			
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oraz prowadzenie badań naukowych		X			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy		X			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na		X			

¹ Określenia: obszar wiedzy, dziedzina nauki i dyscyplina naukowa, dorobek naukowy, osiągnięcia naukowe, stopień i tytuł naukowy oznaczają odpowiednio: obszar sztuki, dziedziny sztuki i dyscypliny artystyczne, dorobek artystyczny, osiągnięcia artystyczne oraz stopień i tytuł w zakresie sztuki.

oceniającym kierunkowi studiów					
--------------------------------	--	--	--	--	--

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

Max. 1800 znaków (ze spacjami)

Tabela nr 1

Kryterium	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny					

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

1.1. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia.*

1.2. Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się

efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu ogólnoakademickiego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy, oraz w dalszej edukacji.*

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonemu dla ocenianego kierunku o profilu ogólnoakademickim.*

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku.*

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia - co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie prac badawczych przez studentów.*

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS.*

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.*

1.5.7. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa.*

1.5.8. W przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe, jednostka określa efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, oraz zapewnia właściwą organizację praktyk, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do celów i efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku.

1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów. *

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.*

1.7.1. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć.*

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi

1.1.

„KU GODNEJ PRZYSZŁOŚCI” – w takich słowach można wyrazić misję Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu. Uczelnia realizuje ją poprzez m.in.: odkrywanie i przekazywanie prawdy, kształcenie studentów i doktorantów, prowadzenie badań naukowych oraz współpracę ze środowiskiem społeczno-gospodarczym zarówno w kraju, jak i za granicą (patrz Statut Uczelni - uchwała Senatu Nr 000-6/1/2015 z dnia 25.06.2015 r.). W niniejsze zakresy wpisuje się również misja Wydziału Filologiczno-Humanistycznego (zawarta w Regulaminie WF-P UT-H im. K. Pułaskiego w Radomiu), w obrębie którego realizowany jest oceniany kierunek. W Regulaminie czytamy, iż misję Wydziału realizuje się poprzez prowadzenie badań naukowych w zakresie wiedzy o literaturze, języku, kulturze i społeczeństwie, jak również pedagogiki i psychologii. Realizacja misji następuje także poprzez kształcenie studentów oraz współkształtowanie życia kulturalnego i edukacyjnego miasta i regionu. Realizacja misji to jednocześnie współpraca z uczelniami i ośrodkami akademickimi w kraju i zagranicą, a także realizacja wspólnych inicjatyw kulturalnych z podmiotami zagranicznymi. Koncepcja kształcenia na kierunku pedagogika na wielu płaszczyznach zgodna jest z powyższymi założeniami, współgrając jednocześnie ze sformułowanymi na Uczelni i na Wydziale kierunkowymi celami strategicznymi (uchwała Senatu Nr 000-1/1/2011 z dnia 27.01.2011 r. oraz uchwałą Senatu Nr 000-9/4/2015 z dnia 29.11.2015 r.). Na ocenianym kierunku funkcjonuje bogata oferta specjalnościowa na obydwu stopniach i formach kształcenia (I stopień - pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna, profilaktyka społeczna i

resocjalizacja, aktywizacja społeczna i edukacyjna osób starszych; II stopień - diagnoza i terapia pedagogiczna, profilaktyka społeczna i socjoterapia, pedagogika przedszkolna i edukacja wczesnoszkolna), co powoduje, iż Uniwersytet staje się konkurencyjny na rynku edukacyjnym. Oferta specjalnościowa wydaje się właściwą odpowiedzią na zapotrzebowanie rynku pracy, czy też potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego. Natomiast można przyjąć, iż realizacja jednego z kierunkowych celów strategicznych Uczelni, jakim jest wskazanie na rozwój współpracy z zagranicą odbywa się przede wszystkim w sposób pośredni, tzn. poprzez treści kształcenia prezentowane na określonych przedmiotach, a pozyskane przez pracowników Wydziału podczas ich uczestnictwa w konferencjach naukowych. Czynny udział zaś w krajowych przedsięwzięciach naukowych pozwala wskazać na fakt uwzględniania w koncepcji kształcenia wzorców i doświadczeń krajowych właściwych dla ocenianego kierunku. Wskazać także należy na zgodność koncepcji kształcenia z celami polityki jakości.

1.2.

Strategia rozwoju Wydziału Filologiczno-Humanistycznego (uchwała Nr III/12/03/2015 z posiedzenia Rady Wydziału Filologiczno-Humanistycznego UT-H i. K. Pułaskiego w Radomiu z dnia 12.03.2015 r. w sprawie: uchwalenia Strategii rozwoju Wydziału Filologiczno-Humanistycznego UTH w Radomiu na lata 2015-2020), przewiduje intensyfikację działań na trzech płaszczyznach: dydaktycznej, naukowej, współpracy z otoczeniem. W ich obrębie kreśli się plany rozwoju (w tym kierunku pedagogika) na najbliższe lata, co niniejszym Uczelnia stara się w miarę możliwości czynić. Wynika to przede wszystkim z oferty specjalnościowej na obydwu formach kształcenia, jak również z oferty przedmiotów znajdujących się w programach kształcenia. Z tym zakresem uwzględnia się przeobrażenia, jak również istniejące w Polsce trendy w nauce w zakresie dziedzin i dyscyplin, z których wywodzi się oceniany kierunek. Po analizie sylabusów należy wskazać, iż nauczyciele akademicy opracowując sylabusy czynią starania, by uwzględniać najnowszą wiedzę, rozwiązania dydaktyczne i badawcze korespondujące i dookreślające kierunek pedagogika.

1.3.

Uczelnia, przyjmując wzorcowe efekty kształcenia dla pedagogiki, obydwie stopnie kształcenia przypisała do obszaru nauk społecznych oraz obszaru nauk humanistycznych. Kierunek na I stopniu stosowną uchwałą Senatu (uchwała Senatu Nr 000-8/4/2012 z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie uchwalenia przez Senat efektów kształcenia dla prowadzonych przez Uczelnię kierunków studiów) umocowano w dziedzinie nauk humanistycznych, dyscyplinie nauki o rodzinie oraz w dziedzinie nauk społecznych, dyscypliny: pedagogika nauki o mediach, nauki o polityce, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej, psychologia, socjologia. Natomiast II stopień pedagogiki uchwałą Senatu (uchwała Senatu nr 000-1/7/2013 z dnia 07 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia wzorcowych efektów kształcenia dla programu kształcenia dla kierunku „Pedagogika” studia drugiego stopnia o profilu kształcenia ogólnoakademickim prowadzonego w formie stacjonarnej i niestacjonarnej na Wydziale Filologiczno-Pedagogicznym), umocowano w dziedzinie nauk humanistycznych, dyscypliny: nauki o rodzinie, kulturoznawstwo, nauki o sztuce oraz w dziedzinie nauk społecznych, dyscypliny: nauki o mediach, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej, pedagogika, psychologia, socjologia, nauki o polityce publicznej. Uchwałą Nr 000-8/9/2016 Senatu UTH im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu z dnia 26 października 2016 skorygowano wskazane podczas wizytacji przez ZO PKA jako nieprawidłowe: nadmierne przypisanie dyscyplin (nauki o rodzinie, nauki o mediach, kulturoznawstwo, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej – zawarty w Uchwale z 2012 r.) oraz (nauki o rodzinie, kulturoznawstwo, nauki

o sztuce, nauki o mediach, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej - zawartych w uchwale Senatu z 2013 roku). W wyniku korekty dla kierunku pedagogika (dla studiów pierwszego i drugiego stopnia) pozostawiono przyporządkowanie do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk społecznych dyscyplin: pedagogika, psychologia, nauki o polityce oraz do obszaru nauk humanistycznych, dziedziny nauk humanistycznych, dyscypliny językoznawstwo. To przyporządkowanie Uczelnia zgłosiła również na bieżący rok akademicki do systemu POL-on.

Analizując przyjęte efekty wzorcowe wszystkie wskazane w uchwałach dyscypliny posiadają pełne odzwierciedlenie w przyjętych efektach oraz realizowanych treściach programu kształcenia, zgodnych także z dorobkiem naukowym nauczycieli akademickiej zaliczonych do minimum kadrowego.

1.4.

Na ocenianym kierunku pedagogika realizowanym na Wydziale Filologiczno-Pedagogicznym UT-H w Radomiu przyjęto i wdrożono wzorcowe efekty kształcenia zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 4 listopada 2011 r. w sprawie wzorcowych efektów kształcenia (Dz. U. Nr 253, poz. 1521). Stanowią o tym stosowne uchwały Senatu Uczelni - uchwała Nr 000-8/4/2012 z dnia 28.06.2012 r. (I st.), uchwała Nr 000-1/7/2013 z dnia 7 lutego 2013 r. (II st.). Należy także zauważyć, iż Rada Wydziału F-H przyjęła również uchwałami fakt dostosowania programu kształcenia dla kierunku studiów pedagogika do opisu efektów kształcenia określonych przez Senat (uchwała RW Nr I/23/07/2012 z dnia 23.07.2012 r. - I st.; uchwała RW Nr VI/15/02/2013 z dnia 15.02.2013 r. - II st.) oraz dokonując zmian Uchwałą Nr 000-8/9/2016 Senatu UTH im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu z dnia 26 października 2016. Biorąc pod uwagę przyjęte efekty kształcenia dla obydwu stopni, należy wskazać na ich spójność z efektami specjalnościowymi i przedmiotowymi określonymi dla zajęć określonych w programach studiów pierwszego i drugiego stopnia. Efekty opisane są transparentnie, co daje realne możliwości opracowania sposobu ich kontroli. Wskazaną wyżej uchwałą Senatu Nr 000-8/4/2012 wprowadzono także efekty kształcenia przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela na poziomie studiów I stopnia. Zatem odnoszą się one do specjalności nauczycielskiej edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna. Niniejsze efekty zbieżne są z rozporządzeniem MNiSW z dn. 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. poz. 131). W dokumentacji natomiast brak jest formalnie przyjętych efektów dla specjalności nauczycielskiej realizowanej na II stopniu kształcenia - pedagogika przedszkolna i edukacja wczesnoszkolna. Z analizy dokumentacji tej specjalności, przede wszystkim sylabusów przedmiotowych wynika, że zawarte tam efekty kształcenia sa zgodne z efektami określonymi w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Studentom znane są efekty kształcenia poszczególnych przedmiotów, rozmawiają o nich na zajęciach z prowadzącymi.

Studenci na spotkaniu z zespołem oceniającym uznali kompetencje przyswajane w trakcie nauki na kierunku pedagogika za wartościowe i przydatne do wykonywanego w przyszłości zawodu.

1.5.1.

Na specjalnościach: edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna - I st. oraz pedagogika przedszkolna i edukacja wczesnoszkolna - II st. na obydwu formach kształcenia, programy studiów, sylabusy i ich treści dostosowane są do przepisów prawa związanych z kwalifikacjami nauczycielskimi. W programach znajdują się zarówno określone przedmioty (a w ich obrębie treści), jak również odpowiednia liczba (150 godz.) praktyk pedagogicznych

realizowanych zarówno w szkole, jak i w przedszkolu. Należy wskazać na spójność efektów przedmiotowych znajdujących się w sylabusach z poprawnością programu studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz doбором treści kształcenia.

1.5.2.

Po analizie programów studiów oraz sylabusów przedmiotowych należy wskazać na prawidłowy poziom doboru treści programowych na ocenianym kierunku. Po rozmowach ZO PKA z nauczycielami akademickimi Wydziału wynika, że wykładowcy opracowując, czy też modyfikując sylabusy bazują na współczesnym zakresie wiedzy oraz procedur badawczych w obszarach wiedzy odpowiadających obszarom kształcenia, do których kierunek został przyporządkowany. Holistycznie rzecz ujmując, to układ przedmiotów znajdujących się w programach studiów jest logiczny, zapewnia możliwość zrozumienia związków, zależności i uwarunkowań wiedzy i umiejętności uzyskiwanych w kolejnych semestrach. Zatem dobór treści kształcenia umożliwia osiągnięcie przyjętych efektów kształcenia.

1.5.3.

W większości, bo nie we wszystkich sylabusach przedmiotowych znajduje się rubryka odnosząca się do metod dydaktycznych stosowanych przez nauczycieli. Dobór i wykorzystanie metod ze względu na rodzaj i charakter zajęć kształtuje się na właściwym poziomie i jest kompleksowy. Na ten fakt wpływa różnorodność stosowanych metod, tj. między innymi: wykład z wykorzystaniem technik multimedialnych, wykład konwersatoryjny, dyskusja, ćwiczenia metodyczne podczas których stosowane są różne praktyczne i problemowe metody nauczania, analiza tekstów, pogadanka, ćwiczenia analityczne w metodzie kamuflażu, i in. Z racji tego, iż na Wydziale funkcjonują różne wersje sylabusu, warto je ujednoczyć.

Ważne, co należy podkreślić w programach kształcenia znajdują się przedmioty, a w ich obrębie określone metody kształcenia, które co do zasady powinny na pierwszym stopniu przygotować studenta do prowadzenia badań, a na drugim stopniu włączać go w proces badawczy i zaznajomić z warsztatem metodologicznym oraz wiedzą z zakresu opracowania materiału badawczego. Mowa tu zatem o następujących przedmiotach: metody badań pedagogicznych, seminarium dyplomowe (I st.), metodologia badań społecznych, warsztat pracy badawczej pedagoga, analiza tekstów naukowych i logika, seminarium magisterskie (II st.).

Podczas spotkania z zespołem oceniającym studenci wyrazili głównie pozytywne opinie na temat metod kształcenia, chwając przede wszystkim przedmioty ukazujące związek teorii z praktyką. W opinii studentów jest to zasługa zaangażowanych wykładowców z praktycznym doświadczeniem, którzy są przygotowani do swojej roli. Studenci uznali, że znaczna większość zajęć jest prowadzonych bardzo interesująco. Za pozytywną stronę uznali urozmaicenie przedmiotów, między innymi odbywanie się części zajęć poza uczelnią (w placówkach oświatowych lub kulturalnych), a także wiele form prowadzenia zajęć – między innymi oglądanie filmów i wspólne komentowanie treści etc. Studenci deklarują także, że otrzymują informację zwrotną odnoszącą się do ich bieżącej pracy i wyników egzaminów. Studenci zadeklarowali również, że powszechną praktyką jest omawianie zajęć z wykładowcą na koniec semestru, tak aby mógł on udoskonalić własne metody kształcenia.

Studenci uważają, że wiele spośród zajęć wymaga od nich zaangażowania i samodzielnej pracy, mają oni poczucie sensu tej pracy, ponieważ otrzymują informację zwrotną od nauczycieli. Studenci na spotkaniu z zespołem oceniającym uznali, że wkładają w studia wiele pracy, ale są świadomi tego, że w ten sposób przyswajają kompetencje, których będą używać w trakcie pracy zawodowej.

1.5.4.

Studia I stopnia na ocenianym kierunku realizowane są w ciągu 6 semestrów, w czasie których student powinien osiągnąć 180 pkt. ECTS. Program kształcenia obejmuje kilka modułów kształcenia: moduł przedmiotów z zakresu nauk podstawowych - obowiązkowych (st. stacjonarne 225 godz., st. niestacjonarne 145 godz.); moduł przedmiotów kierunkowych (st. stacjonarne 380 godz., st. niestacjonarne 245 godz.); moduły do wyboru (st. stacjonarne 905 godz., st. niestacjonarne 534 godz. - bez względu na realizowaną specjalność); moduł przedmiotów do wyboru (st. stacjonarne 15 godz., st. niestacjonarne 5 godz. - bez względu na realizowaną specjalność); moduł przedmiotów ogólnouczeniowych (st. stacjonarne 220 godz., st. niestacjonarne 116 godz.); moduł praktyki (st. stacjonarne 150 godz., st. niestacjonarne 150 godz. - bez względu na realizowaną specjalność); moduł praca dyplomowa (st. stacjonarne 60 godz., st. niestacjonarne 45 godz.). Natomiast studia II stopnia na ocenianym kierunku realizowane są w ciągu 4 semestrów, w czasie których student powinien osiągnąć 120 pkt. ECTS. Program kształcenia obejmuje kilka modułów kształcenia: moduł przedmiotów podstawowych - obowiązkowych (st. stacjonarne 195 godz.); moduł przedmiotów kierunkowych - obowiązkowych (st. stacjonarne 270 godz.); moduł obieralny do wyboru (st. stacjonarne 485 godz. - bez względu na realizowaną specjalność); moduł przedmiotów ogólnouczeniowych (st. stacjonarne 85 godz.); moduł praktyki (st. stacjonarne 150 godz. - bez względu na realizowaną specjalność); moduł praca dyplomowa (st. stacjonarne 60 godz.). Wskazać należy, iż czas przeznaczony na realizację treści modułów jest odpowiedni, by osiągnąć założone treści oraz efekty kształcenia. Kolejność przedmiotów następujących po sobie znajdujących się w programie studiów jest stosowna i korzystna dla studentów w kontekście powiązania ze sobą wszystkich zaprojektowanych efektów kształcenia.

1.5.5.

Na ocenianym kierunku pedagogika funkcjonuje zasada dotycząca przypisywania punktów ECTS. Przyjęto, iż „jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25 – 30 godzin pracy” [rozporządzenie MNiSW z dn. 14.09.2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta (Dz. U. Nr 201, poz. 1187 - § 2 pkt.2)]. Analiza poszczególnych sylabusów wykazała w niektórych przypadkach brak zgodności z powyższym zapisem, jako miary średniego nakładu pracy studenta niezbędnego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia. Otóż powyższe wytyczne nie są spełnione m.in. w przedmiotach: metodologia badań społecznych (II st.) - 70h/3 pkt. ECTS; dydaktyka ogólna (II st.) - 95h/3 pkt. ECTS; edukacja międzykulturowa (II st.) - 25h/2 pkt. ECTS. Biorąc pod uwagę kwestię odnoszącą się do zapisu wynikającego z rozporządzenia o warunkach prowadzenia studiów... a dotyczącej 50% ogólnej liczby punktów ECTS powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem, to trzeba zauważyć, że nauczyciele opracowując sylabus, a następnie prowadząc zajęcia dydaktyczne, starają się operować wiedzą odnoszącą się i konstruowaną na podstawie prowadzonych przez siebie badań naukowych. Chociaż wprost w dokumentacji brak jest takiej informacji. Całościowo także trudno jest odnieść się do łącznej liczby punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów. Takie jednak informacje dotyczące poszczególnych przedmiotów znajdują się w poszczególnych sylabusach. W dokumentacji dołączonej do raportu samooceny znajdujemy informację, iż analizowana liczba punktów zróżnicowana jest od specjalności: I stopień EPiW - 91 pkt.; PSiR - 90 pkt.; PO-W - 94 pkt.; DZiWR - 92,5 pkt.; II

stopień PPIEW - 60,5 pkt.; DiTP - 60,5 pkt.; PPSiS - 60,5 pkt. Natomiast jeżeli idzie o zajęcia o charakterze praktycznym, to w dokumentacji czytamy: I stopień st. stacjonarne EPIW - 116 pkt.; PPSiR - 104 pkt.; PO-W - 91,5 pkt., AZiEOS - 108 pkt.; I stopień st. niestacjonarne EPIW - 120 pkt.; PPSiR - 112 pkt., PO-W - 120,5 pkt., AZiEOS ----; II stopień st. stacjonarne PPIEW - 58,5 pkt.; DiTP - 64,5 pkt.; PPSiS - 57,5 pkt.; st. niestacjonarne PPIEW - 55 pkt.; DiTP - 61,5 pkt.; PPSiS - 56 pkt.

Odnosząc się do wymagań określonych w rozporządzeniu w sprawie warunków prowadzenia studiów, to należy zauważyć, iż na ocenianym kierunku w programach studiów uwzględniono: łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z zakresu nauk podstawowych, o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych, warsztatowych i projektowych, minimalną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach niezwiązanych z kierunkiem studiów zajęć ogólnouczeniowych lub zajęć na innym kierunku studiów, a także liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z wychowania fizycznego (na I stopniu - studia stacjonarne i niestacjonarne - przedmiot wychowanie fizyczne 2 punkty ECTS, na II stopniu - studia stacjonarne i niestacjonarne - 1 pkt. ECTS). Określono także liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach praktyk.

1.5.6.

Na kierunku pedagogika realizowanym na Wydziale Filologiczno-Pedagogicznym UT-H w Radomiu przyjęto, iż specjalność jest wyborem studenta, który bez względu na stopień oraz formę kształcenia dokonuje wyboru tzw. modułu obieralnego. Zapewnia to dobór modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia. Studenci potwierdzają swobodną możliwość wyboru modułu.

Na studiach I oraz II stopnia studenci wybierają moduł po pierwszym semestrze, po spotkaniu informacyjnym na tematów programów poszczególnych modułów, mają zatem poczucie, że ich wiedza na temat poszczególnych modułów pozwala na świadomy wybór.

1.5.7.

Na kierunku pedagogika stosuje się formy zajęć dydaktycznych w postaci wykładów i ćwiczeń. Ich wymiar godzinowy jest różna w zależności od specjalności (I st. studia stacjonarne EPIW - wykłady 795 godz., ćwiczenia 930 godz., seminaria 60 godz.; PPSiR - wykłady 880 godz., ćwiczenia 845 godz., seminarium 60 godz.; PO-W - wykłady 915 godz., ćwiczenia 810 godz., seminarium 60 godz.; ASiEOS - wykład 825 godz., ćwiczenia 870 godz., laboratorium 30 godz., seminarium 60 godz. I st. studia niestacjonarne EPIW - wykłady 505 godz., ćwiczenia 550 godz., seminaria 45 godz.; PPSiR - wykłady 545 godz., ćwiczenia 500 godz., seminarium 45 godz.; PO-W - wykłady 541 godz., ćwiczenia 512 godz., seminarium 45 godz.; ASiEOS - wykład 525 godz., ćwiczenia 510 godz., laboratorium 15 godz., seminarium 45 godz.. II stopień studia stacjonarne PPIEW - wykład 600 godz., ćwiczenia 435 godz., seminarium 60 godz.; DiTP - wykład 555 godz., ćwiczenia 480 godz., seminarium 60 godz.; PPSiS - wykład 645 godz., ćwiczenia 390 godz., seminarium 60 godz.). Na obydwu formach kształcenia widoczna jest przewaga ćwiczeń, które nastawione są co do zasady na aktywną i samodzielną pracę studenta oraz konfrontowanie wiedzy i umiejętności w trakcie procesu dydaktycznego. Studenci studiów stacjonarnych odbywają zajęcia od poniedziałku do piątku, a studenci studiów niestacjonarnych w weekendy. W semestrze zimowym 2016/2017 dla studiów I stopnia odbywa się 11 zjazdów, a dla studentów II stopnia 10 zjazdów. Przerwy między zajęciami są 15. minutowe. Biorąc pod uwagę osiągnięcie założonych efektów kształcenia, to wskazać należy na właściwą proporcję liczby godzin

przypisanych poszczególnym formom oraz na liczebność grup studenckich. Chociaż w tej ostatniej kwestii podczas spotkania ZO PKA z kadrami pojawiły się pewne uwagi wskazujące na zbyt liczne grupy ćwiczeniowe. Podczas wizytacji ZO PKA nie zauważył jednak takich sytuacji. Na Uczelni obowiązuje uchwała regulująca liczebność grup ćwiczeniowych, tj. Uchwała Nr 000-6/3/2013 Senatu Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu z dnia 26 września 2013 r. w sprawie: określenia rocznego wymiaru zadań dydaktycznych nauczycieli akademickich oraz zasad powierzania i obliczania godzin dydaktycznych (ze zm. tj. uchwała Nr 000-9/6/2014 Senatu UT-H w Radomiu z dnia 27 listopada 2014 r. oraz uchwała Nr 000-10/3/2015 Senatu UT-H w Radomiu z dnia 26 listopada 2015 r.

Wedle opinii studentów I oraz II stopnia forma zajęć odpowiada zakładanym efektom kształcenia. Studenci uważają, że proporcja między zajęciami teoretycznymi a praktycznymi jest odpowiednia, w szczególności jednak doceniają pracę z praktykami.

Każda grupa zajęciowa liczy około trzydzieści osób, studenci są zadowoleni z liczebności grup, jednak uważają, że niektóre sale nie pozwalają na pomieszczenie takiej liczby studentów i nie wszyscy studenci są w stanie uczestniczyć w zajęciach w komfortowych warunkach.

Studenci pozytywnie ocenili możliwość indywidualizacji toku zajęć, o którą mogą się ubiegać osoby studiujące równoległe na innych kierunkach bądź w szczególnej sytuacji życiowej.

1.5.8.

Na kierunku pedagogika praktyki studenckie stanowią integralną część programu studiów, zarówno na I jak i na II stopniu kształcenia. Na stopniu I praktyki przyjmują dwutorową ścieżkę, tzn. że najpierw realizowana jest ogólnopedagogiczna praktyka ciągła, a następnie śródroczna powiązana ze studiowaną specjalnością (spec. nauczycielska - praktyka ciągła w wymiarze 2x25 godz., a następnie śródroczna praktyka dydaktyczna 2x50 godz.; spec. nienauczycielskie - praktyka pedagogiczna ciągła 30 godz. i pedagogiczna śródroczna 2x60 godz.). Natomiast na II stopniu kształcenia bez względu na specjalność uwzględniono 100 godz. praktyk pedagogicznych śródrocznych (2x50 godz.). Jeżeli jednak student nie jest absolwentem pedagogiki, to w trakcie studiów uzupełnia przygotowanie pedagogiczne wraz z praktykami ogólnopedagogicznymi. Należy zauważyć, iż na Wydziale powołany jest pełnomocnik Dziekana ds. praktyk oraz działają poszczególni opiekunowie praktyk dla poszczególnych specjalności. Sprawy praktyk formalnie, jak i merytorycznie wydają się kształtować na właściwym poziomie. W dokumentacji Uczelni znajdują się sylabusy do poszczególnych praktyk, programy praktyk, porozumienia, skierowania na praktykę, sprawozdania z praktyk, wykaz placówek/institucji, gdzie studenci mogą odbywać praktyki. Ważnym elementem praktyk jest fakt, iż na Wydziale zaleca się prowadzenie hospitacji praktyk w miejscach ich odbywania, bądź w formie telefonicznej. Analizując dokumentację związaną z praktykami, szczególnie realizowanymi na specjalnościach nauczycielskich, to należy ocenić ją pozytywnie (np. dzienniczki praktyk, konspekty zajęć, czy też opinie opiekunów i studentów o odbytych praktykach). Pozytywnie należy ocenić zgodność efektów i treści kształcenia określonych dla praktyk, a także doboru miejsc odbywania praktyk, jak również trafność stosowanych metod sprawdzania osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia przypisanych praktykom i sposób dokumentowania przebiegu i zasady zaliczania praktyk. Niniejsze dotyczy specjalności nauczycielskiej, jak i nienauczycielskich.

1.5.9.

Program studiów ocenianego kierunku wraz z zaprojektowanymi efektami kształcenia pozwala na budowanie współpracy międzynarodowej, włączając w to przedsięwzięcie studentów i wykładowców. Wydział czyni kroki w stronę umiędzynarodowienia procesu

kształcenia, między innymi poprzez ofertę edukacyjną w ramach programu wymiany międzynarodowej Erasmus+. W ostatnich latach odnotowano jednak niewielką mobilność studentów i pracowników w ramach tego programu, na co należy zwrócić baczniejszą uwagę. Jednostka posiada podpisane umowy bilateralne z różnymi zagranicznymi Uczelniami w ramach Wydziału na którym prowadzony jest kierunek pedagogika [m.in. Unverzita Konstantina Filozofa v Nitre (Słowacja); Padagogische-Hochschule OO Upper, Linz (Austria); UC Leuven-Limburg (Belgia); University of Ostrava (Czechy); Univerzita Pavla Josefa Safarika v Kosicach (Słowacja)]. Warto odnotować, iż w latach 2013-2014 zorganizowano dwie edycje 2. tygodniowych programów intensywnych LLPErasmus Intensive Programme "Education for Sustainable Development" razem z uczelniami z Belgii, Słowacji, Chorwacji i Holandii. W tym przedsięwzięciu uczestniczyło 17 studentów kierunku pedagogika.

1.6.1.

Warunki i tryb rekrutacji na r. ak. 2015/2016 w UT-H w Radomiu regulowała uchwała 000-5/7/2014 Senatu UT-H im. K. Pułaskiego w Radomiu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie: ustalenia warunków i trybu rekrutacji, w tym prowadzonej w drodze elektronicznej, dla poszczególnych kierunków studiów w Uniwersytecie Technologiczno-Humanistycznym im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu na rok akademicki 2015/2016. W uchwale czytamy, iż o przyjęcie na I rok studiów pierwszego stopnia oraz jednolitych magisterskich mogą ubiegać się obywatele polscy posiadający świadectwo dojrzałości uprawniające do ubiegania się o przyjęcie do szkoły wyższej. Natomiast drugiego stopnia posiadający dyplom ukończenia szkoły wyższej i tytuł zawodowy magistra, licencjata, inżyniera lub równorzędny. Postępowanie rekrutacyjne na studia składa się z kilku etapów, takich jak rejestracja na studia, postępowanie kwalifikacyjne, składanie dokumentów przez osoby zakwalifikowane (lub dopuszczone) na studia, wydanie decyzji o przyjęciu albo nieprzyjęciu na studia. Rejestracja kandydatów na studia prowadzona jest w formie elektronicznej na stronie internetowej www.sirk.uniwersytetradom.pl, w systemie Internetowej Rekrutacji Kandydatów na studia. Warunki rekrutacyjne na I stopień są przejrzyste i zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku. Szczegółowe kryteria oraz zasady przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego na poszczególne kierunki studiów, w tym kierunek pedagogika określa załącznik 3 do uchwały Senatu. Czytamy w nim m.in., iż na drugi stopień na kierunek pedagogika (§ 1 ust.1. pkt. 9) przyjmowani są: "a) kandydaci posiadający kwalifikacje pierwszego stopnia kierunku Pedagogika; b) kandydaci, którzy ukończyli studia wyższe na innym niż kwalifikowany kierunek studiów mogą ubiegać się o przyjęcie na studia pod warunkiem, że: - wykażą się posiadaniem kwalifikacji nieformalnych – minimum 10 pkt. na 15 możliwych do uzyskania; - uzyskają pozytywny wynik z rozmowy kwalifikacyjnej oceniającej wiedzę, wynikającą z osiągniętych efektów kształcenia niezbędnych do podjęcia studiów drugiego stopnia - minimum 20 pkt. na 35 możliwych do uzyskania." Wydaje się, iż niniejszy zapis doprecyzowuje uchwałę NR I/10/04/2014 z posiedzenia Rady Wydziału Filologiczno-Pedagogicznego UT-H im. K. Pułaskiego w Radomiu z dnia 10.04.2014 r. w sprawie: akceptacji zasad postępowania kwalifikacyjnego na studia I i II stopnia, stacjonarne i niestacjonarne rozpoczynające się od roku akademickiego 2015/2016. Zasady stanowią, iż z dyplomem licencjata pedagogiki na studia II stopnia na kierunek pedagogika studia może rozpocząć każdy kandydat, a o przyjęciu na studia decyduje wynik postępowania rekrutacyjnego. Dyplom licencjata innego kierunku niż pedagogika również uprawnia do aplikowania na II stopień pedagogiki, lecz "warunkiem jest posiadanie kwalifikacji nieformalnych (zatrudnienie w placówkach oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych, resocjalizacyjnych) i uzyskanie pozytywnego wyniku w egzaminie ustnym. Za egzamin ustny można otrzymać 35 punktów, a za zatrudnienie 15 punktów. Warunkiem dostania się na studia jest uzyskanie punktów za kwalifikacje (minimum 8 punktów) i

egzaminu (minimum 18 punktów)." Następnie w uchwale czytamy też o przedziale zdobytych punktów za rozmowę kwalifikacyjną i postępowanie kwalifikacyjne nieformalne z przełożeniem na konkretne oceny. Niniejsze rozwiązanie rekrutacyjne na II stopień wydaje się interesującym rozwiązaniem. Czy jednak "postępowanie kwalifikacyjne nieformalne", o którym czytamy w uchwale związane z miejscem pracy, to właściwe rozwiązanie, mogące stanowić czynnik rekrutacyjny? Dlatego zapewne wprowadzono również egzamin ustny, by weryfikować określone pojawiające się indywidualne sytuacje. Jednak nie pozwoli to na osiągnięcie i uzupełnienie efektów kształcenia z I stopnia z zakresu pedagogiki. Otóż efekty kształcenia II stopnia, co do zasady zakładają nauczanie pogłębionej i poszerzonej wiedzy, w tym przypadku z zakresu pedagogiki i dyscyplin pokrewnych. Student zatem jest zobowiązany do osiągnięcia efektów pogłębionych, nie posiadając podstawowych efektów z I stopnia. Zatem co poszerzać, pogłębiać, jaka wiedzą operować, jakimi kategoriami skoro kandydat/student nie posiada efektów na poziomie I stopnia? Kolejna kwestia to specjalność tzw. nauczycielska. Kto może aplikować, czy każdy kto posiada dyplom licencjata I stopnia pedagogiki i inni, którzy posiadają kompetencje nieformalne i zdadzą egzamin? Jak pogłębiać efekty nauczycielskie, bez podstawowych kompetencji nauczycielskich z I stopnia. Warto przyrzeć się sygnalizowanym kwestiom i rozważyć w tej sytuacji możliwość aplikowania na II stopień absolwentów I stopnia posiadających już kwalifikacje nauczycielskie lub ewentualnie przygotowanie pedagogiczne, bądź wypracować inne dogodne dla Uczelni rozwiązanie w tym zakresie .

Warto także dodać, iż uprawnienia przysługujące laureatom i finalistom ogólnopolskich olimpiad stopnia centralnego oraz laureatom konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich przy ubieganiu się o przyjęcie na pierwszy rok studiów pierwszego stopnia i jednolitych magisterskich zostały określone w uchwale Nr 000-5/6/2014 Senatu UT-H w Radomiu z dnia 15 maja 2014 r. obowiązującej na lata 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018.

1.6.2.

W Uniwersytecie Technologiczno-Humanistycznym w Radomiu funkcjonuje procedura dotycząca zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się. Stanowi o tym uchwała Nr 000-6/8/2015 Senatu Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie: określenia organizacji potwierdzania efektów uczenia się w formie Regulaminu potwierdzania efektów uczenia się, w tym zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się oraz sposobu powoływania i trybu działania komisji weryfikujących efekty uczenia się. Wydział Filologiczno-Humanistyczny nie jest jednak uprawniony do potwierdzania efektów uczenia się na określonym kierunku, poziomie i profilu kształcenia. Wynika to m.in. z § 3.1, gdzie czytamy, iż może to czynić Wydział posiadający co najmniej pozytywną ocenę programową na tym kierunku, poziomie i profilu kształcenia, lub posiadający uprawnienie do nadania stopnia naukowego doktora w zakresie obszaru kształcenia i dziedziny do której ten kierunek studiów jest przyporządkowany.

1.7.1.

W większości sylabusów przedmiotowych (w części brak jest informacji o metodach weryfikacji efektów) znajduje się rubryka – „Metody weryfikacji efektów kształcenia”, gdzie nauczyciele akademicy przedstawiają formy zaliczenia w powiązaniu z metodami oceniania. Wskazuje się na następujące metody weryfikacji efektów: egzamin, kolokwium, test, prezentacja, zaliczenie ustne, opracowanie projektu, opracowanie diagnozy, konspekt zajęć, referat i in. Należy wskazać, iż w sylabusach pojawiają się zapisy o kryteriach oceny osiągnięcia efektów kształcenia w postaci "obecności na zajęciach", czy "frekwencji na zajęciach". Otóż obecność na ćwiczeniach, wykładach, seminariach, to istotny element

procesu kształcenia, jednakże nie powinien on stać się wyznacznikiem osiągnięcia określonych efektów kształcenia (np. przedmioty - wychowawcze aspekty literatury dla dzieci i młodzieży; warsztaty: muzyka, sport z metodyką). Po analizie zapisów w sylabusach należy wskazać na różnorodność stosowanych metod sprawdzania i oceniania efektów kształcenia i uznać, że dobrano je odpowiednio, z przewagą metod odnoszących się do sprawdzania efektów z zakresu wiedzy i umiejętności, a w mniejszym stopniu z zakresu kompetencji społecznych. Ocenę stopnia osiągnięcia założonych efektów kształtują w znacznej mierze dwa procesy: ocenianie etapowe i końcowe - dyplomowanie. Podczas wizytacji ZO PKA zapoznał się z pracami etapowymi (m.in. przedmioty - profilaktyka społeczna, podstawy dydaktyki ogólnej), których dokumentowanie wraz z weryfikacją efektów kształcenia należy ocenić pozytywnie. Proces dyplomowania, to końcowy niezwykle istotny etap z punktu weryfikacji efektów. Na Wydziale Filologiczno-Pedagogicznym funkcjonuje procedura dyplomowania opracowana na podstawie Regulaminu Studiów UT-H w Radomiu oraz zarządzenia R-19/2015 Rektora UT-H im. K. Pułaskiego w Radomiu z dnia 7 maja 2015 r. Formalnie i merytorycznie proces dyplomowania kształtuje się na właściwym poziomie. Po analizie losowo wybranych prac dyplomowych (patrz załącznik 3 raportu) przez ZO PKA należy pozytywnie ocenić poziom merytoryczny analizowanych prac. Jedynie w nielicznych przypadkach pojawiają się drobne usterki w zakresie znajomości przez studentów metodologii badań pedagogicznych oraz interpretacji i analizy materiału badawczego. Sporadycznie pojawiają się także recenzje sporządzone przez opiekuna pracy i recenzenta, które nie zawierają podstaw wystawionych ocen.

1.7.2.

W sylabusach poprawnie zharmonizowano metody weryfikacji efektów kształcenia w konkretnych przedmiotach umożliwiając ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów. Tym samym system sprawdzania efektów kształcenia jest przejrzysty i prawidłowo opracowany. ZO PKA nie zauważył sytuacji, które zaburzałyby transparentność oraz bezstronność procesu weryfikacji efektów kształcenia. Bez większych zastrzeżeń także należy odnieść się do zasad postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z sprawdzaniem i oceną efektów kształcenia oraz sposobów zapobiegania i reagowania na zachowania nieetyczne (np. ściąganie na egzaminie). W odniesieniu do dokumentowania wyników sprawdzania i oceny efektów kształcenia, to ZO zapoznał się z protokołami egzaminacyjnymi z wykładów, ćwiczeń, seminariów (np. protokół z dnia 30.06.2016 r. - przedmiot - człowiek na marginesie życia, st. stacjonarne, II stopień, 2 rok, wykład; protokół z dnia 30.06.2016 r. - przedmiot - praca z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, st. stacjonarne, I stopień, rok 3, wykład; protokół z dnia 30.06.2016 r. - przedmiot etyka zawodowa pedagoga, st. stacjonarne, I stopień, rok 3, wykład). Odnosząc się do wskazywanego już w pkt. 1.7.1. procesu dyplomowania, jako procesu istotnego dla monitorowania stopnia weryfikacji efektów kształcenia, to należy ocenić go pozytywnie. Oprócz wskazanych już kwestii, należy wyeksponować, iż prace dyplomowe podlegają sprawdzeniu samodzielności i oryginalności. Niniejsze reguluje procedura antyplagiatowa funkcjonująca na Wydziale Filologiczno-Pedagogicznym UT-H w Radomiu. Warto podkreślić jest także rozwiązanie wprowadzone na Wydziale, a dotyczące badania jakości prac dyplomowych w odniesieniu do założonych efektów kształcenia. Co dwa lata dokonuje tego kierownik właściwej katedry, który ocenia jakość przynajmniej jednej pracy u każdego z promotorów. Kierownik katedry co dwa lata ocenia także egzamin dyplomowy każdego z pracowników katedry, który jest promotorem. Niniejsze rozwiązania niewątpliwie mogą podnieść jakość kształcenia i poziom prac dyplomowych.

W opinii studentów zasady oceniania są przejrzyste i odbywają się na zasadach uzgodnionych

na początku semestru. Jako źródło wiedzy o ocenianiu studenci wskazują informacje od nauczycieli akademickich, które podawane są na początku zajęć.

3.Uzasadnienie

- Koncepcja kształcenia na kierunku pedagogika na wielu płaszczyznach zgodna jest z misją Uniwersytetu, współgrając jednocześnie z istniejącymi na Uczelni i na Wydziale kierunkowymi celami strategicznymi

- W planach rozwoju kierunku pedagogika (I i II stopień) na uwzględnia się przeobrażenia, jak również współczesne trendy notowane w nauce w zakresie dziedzin i dyscyplin, z których wywodzi się kierunek pedagogika. Wynika to przede wszystkim z oferty specjalnościowej na obydwu formach kształcenia, ale wskazując równocześnie na ofertę przedmiotów znajdujących się w programach kształcenia

- Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego w Radomiu stosownymi uchwałami Senatu przyjął wzorcowe efekty kształcenia dla kierunku pedagogika (I i II stopień). Efekty opisane są transparentnie, co daje realne możliwości opracowania sposobu ich kontroli.

- Na specjalnościach: edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna - I st. oraz pedagogika przedszkolna i edukacja wczesnoszkolna - II st. na obydwu formach kształcenia, programy studiów, sylabusy i ich treści dostosowane są do przepisów prawa związanych z kwalifikacjami nauczycielskimi

- Po analizie programów studiów oraz sylabusów przedmiotowych należy wskazać na prawidłowy poziom doboru treści programowych na ocenianym kierunku, co umożliwia osiągnięcie przyjętych efektów kształcenia

- Dobór i wykorzystanie metod kształcenia ze względu na rodzaj i charakter zajęć kształtuje się na właściwym poziomie i jest kompleksowy

- Czas przeznaczony na realizację treści modułowych jest odpowiedni, by osiągnąć założone treści oraz efekty kształcenia

- Z analizy sylabusów przedmiotowych wynika, że jako zasadę miary średniego nakładu pracy studenta niezbędnego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia przyjęto 25 – 30 godz./1 pkt. ECTS. Pojawiają się jedynie sporadyczne usterki w tym zakresie (np. sylabus do przedmiotu metodologia badań społecznych (II st.) - 70h/3 pkt. ECTS; dydaktyka ogólna (II st.) - 95h/3 pkt. ECTS; edukacja międzykulturowa (II st.) - 25h/2 pkt. ECTS

- Jednostka na I i II stopniu kształcenia daje studentom możliwość dokonania wyboru minimum 30% liczby pkt. ECTS

- Biorąc pod uwagę osiągnięcie założonych efektów kształcenia, to wskazać należy na właściwą proporcję liczby godzin przypisanych poszczególnym formom zajęć dydaktycznych oraz na liczebność grup studenckich, co sprzyja osiągnięciu założonych efektów kształcenia

- Organizacja i realizacja studenckich praktyk na obydwu stopniach na kierunku pedagogika merytorycznie i proceduralnie jest prawidłowa

- Program studiów ocenianego kierunku wraz z zaprojektowanymi efektami kształcenia pozwala na budowanie współpracy międzynarodowej, włączając w to przedsięwzięcie studentów i wykładowców. Wydział czyni kroki w stronę umiędzynarodowienia procesu kształcenia, między innymi poprzez ofertę edukacyjną w ramach programu wymiany międzynarodowej Erasmus+. W ostatnich latach odnotowano jednak niewielką mobilność studentów i pracowników w ramach tego programu, na co należy zwrócić baczniejszą uwagę. Jednostka posiada podpisane umowy bilateralne z różnymi zagranicznymi Uczelniami w ramach Wydziału na którym prowadzony jest kierunek pedagogika

- Warunki rekrutacyjne na I stopień są przejrzyste i zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku. Natomiast przy rekrutacji na II stopień mogą jednak pojawić się sytuacje, w których pomimo interesującego rozwiązania funkcjonującego na Wydziale Filologiczno-Pedagogicznym w zakresie kryteriów rekrutacji, kandydat/student może on mieć problemy z osiągnięciem efektów na poziomie rozszerzonym.
- W Uniwersytecie Technologiczno-Humanistycznym w Radomiu funkcjonuje procedura dotycząca zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się, przyjęta stosowna uchwałą Senatu Uczelni. Wydział Filologiczno-Humanistyczny nie jest jednak uprawniony do potwierdzania efektów uczenia się na określonym kierunku, poziomie i profilu kształcenia
- Po analizie zapisów w sylabusach należy wskazać na różnorodność stosowanych metod sprawdzania i oceniania efektów kształcenia i uznać, że dobrano je odpowiednio, z przewagą metod odnoszących się do sprawdzania efektów z zakresu wiedzy i umiejętności, a w mniejszym stopniu z zakresu kompetencji społecznych. Po analizie losowo wybranych prac dyplomowych przez ZO PKA należy pozytywnie ocenić poziom merytoryczny analizowanych prac. Jedynie w nielicznych przypadkach pojawiają się drobne usterki w zakresie znajomości przez studentów metodologii badań pedagogicznych oraz interpretacji i analizy materiału badawczego. Sporadycznie pojawiają się także recenzje sporządzone przez opiekuna pracy i recenzenta, które nie zawierają podstaw wystawionych ocen
- Poprawnie zharmonizowano metody weryfikacji efektów kształcenia w konkretnych przedmiotach umożliwiając ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów. Tym samym system sprawdzania efektów kształcenia jest przejrzysty i prawidłowo opracowany. ZO PKA nie zauważył sytuacji, które zaburzałyby transparentność oraz bezstronność procesu weryfikacji efektów kształcenia.

4.Zalecenia

- Dokonać przeglądu sylabusów pod względem zgodności przypisanych przedmiotowi punktów ECTS z liczbą przeznaczonych do realizacji godzin
- Ujednotwić wzór sylabusu, gdyż w niektórych brak jest m.in. odniesień do metod dydaktycznych stosowanych przez nauczycieli, czy wskazani metod weryfikacji efektów kształcenia
- Poszerzać i wzmacniać inicjatywy związane ze współpracą międzynarodową zarówno wśród pracowników, jak i studentów
- Pomimo interesującego rozwiązania w kontekście rekrutacji na II stopień, to warto zastanowić się nad rozwiązaniami dotyczącymi tej kwestii i rozważyć w tej sytuacji możliwość aplikowania na II stopień absolwentów I stopnia posiadających już kwalifikacje nauczycielskie lub ewentualnie przygotowanie pedagogiczne, bądź wypracować inne dogodne dla Uczelni rozwiązanie w tym zakresie.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów

oceniałego kierunku.*

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie.*

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

2.4 Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów wiedzy, odpowiadającego/odpowiadających obszarowi/obszarom kształcenia, do którego/których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinie/dziedzinach nauki oraz dyscyplinie/dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.*

2.5 Rezultaty prowadzonych w jednostce badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

2.1. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim.

Analiza spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego dla profilu ogólnoakademickiego obejmuje posiadane tytuły i stopnie naukowe, specjalizację naukową oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich, a także obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego. Zgodnie z Raportem Samooceny Uczelnia zgłosiła do minimum kadrowego kierunku *pedagogika* na I i II poziomie studiów 12 osób, w tym 6 nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego oraz 6 doktorów. W dniu wizytacji przedłożono Zespołowi PKA aktualny wykaz minimum kadrowego na rok akademicki 2016/2017, z którego wynika, iż dokonano zamiany trzech osób w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich, a zatem w bieżącym roku akademickim proponowane minimum kadrowe dla kierunku *pedagogika* na poziomie studiów I i II stopnia stanowi również 12 osób.

W związku z przepisami przejściowymi, określonymi w § 26 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. z 2016 r. poz. 1596) analiza minimum kadrowego dla wizytowanego kierunku studiów została przeprowadzona w oparciu o przepisy zawarte w rozporządzeniu stanowiącym poz. 5 Załącznika nr 1 raportu. A zatem minimum kadrowe dla wizytowanego kierunku studiów powinno spełniać warunki określone w § 12 ust. 1, § 14 ust. 1 oraz w § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370). W związku z powyższym do minimum kadrowego kierunku *pedagogika* prowadzonego na poziomie studiów I i II stopnia zalicza się 12 osób (w tym 6 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 6 doktorów), gdyż mają

zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla wizytowanego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia zdefiniowane dla tego kierunku (do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk społecznych dyscyplin: pedagogika, psychologia, nauki o polityce oraz do obszaru nauk humanistycznych, dziedziny nauk humanistycznych, dyscypliny językoznawstwo).

Osoby zaliczone do minimum kadrowego spełniają wymagania określone w **§ 13 ust. 1** oraz w **§ 8 ust. 1 pkt 2 lit. d** w/w rozporządzenia oraz w **art. 9a ust. 1** ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Analiza obciążeń dydaktycznych nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe wykazała, iż wszyscy spełniają także wymóg określony w **§ 13 ust. 2** w/w rozporządzenia.

Dokumentacja, informacje zamieszczone w zintegrowanym systemie o nauce i szkolnictwie wyższym POL-on, a w szczególności oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego pozwalają na stwierdzenie, iż osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku dla *obszaru nauk społecznych* określa § 17 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia stanowiącego poz. 5 Załącznika nr 1 raportu. Wynosi on 1:40 przy obowiązującym nie mniejszym niż 1:120; studentów jest 486, a zatem stwierdza się, iż został on spełniony.

2.2. Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne 50 nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku „pedagogika” należy ocenić wysoko. Są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia, co potwierdzają oceny zajęć hospitowanych w trakcie wizytacji. Zainteresowania naukowe, prace badawcze sytuują się wokół wykładanych przedmiotów. Dorobek naukowy dotyczy między innymi: strategii edukacyjnych, programów i projektów europejskich, rozwoju zawodowego, kompetencji zawodowych, rynku pracy, edukacji wczesnoszkolnej, psychologii klinicznej, kultury języka.

Nauczyciele akademicy brali udział w kilkunastu europejskich i krajowych projektach edukacyjnych,

Wszyscy pracownicy naukowcy byli uczestnikami krajowych i międzynarodowych konferencji naukowych. Na jednego pracownika przypada 6 konferencji naukowych.

2.3. UTH stara się stworzyć własną kadrę składającą się z pracowników, dla których Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy. Na podstawie Uchwały nr II/25/04/2013 z posiedzenia Rady Wydziału Filologiczno-Pedagogicznego UTH z dnia 25 IV 2013 roku w sprawie zaopiniowania zasad polityki kadrowej Wydziału Filologiczno – Pedagogicznego można stwierdzić, że nowi pracownicy zatrudniani są przede wszystkim w podstawowym miejscu pracy. Na stanowisku asystenta zatrudniane są osoby nieposiadające stopnia naukowego doktora. Na stanowisku adiunkta zatrudniane są osoby nieposiadające stopnia naukowego doktora habilitowanego. Uczelnia zatrudnia doktorów wykazujących odpowiednią dynamikę

w pracy naukowej obejmującej te dyscypliny naukowe, które są bezpośrednio powiązane z prowadzonymi kierunkami studiów. Na stanowisku profesora nadzwyczajnego zatrudniane są osoby posiadające stopień naukowy doktora habilitowanego, które prezentują wysokie standardy naukowe, dydaktyczne i etyczne, posiadają doświadczenie w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych oraz doświadczenie w pracy naukowo-dydaktycznej w szkolnictwie wyższym. Na stanowisku profesora zwyczajnego zatrudniane są osoby posiadające tytuł naukowy profesora, posiadające osiągnięcia w kształceniu kadry naukowej (w ramach studiów doktoranckich w innych uczelniach) których dotychczasowa kariera zawodowa rokuje nadzieję na dalszy rozwój.

Przy podejmowaniu decyzji o zatrudnieniu nowego pracownika naukowo-dydaktycznego zostaje ogłoszony konkurs po którym następuje analiza dokumentów dostarczonych przez kandydata poświadczających wykształcenie, staż pracy dydaktycznej, osiągnięcia naukowe stosunku do potrzeb wynikających z procesu dydaktycznego, doświadczenie zdobyte poza uczelnią. Następnie kandydat zapraszany jest na rozmowę (nie dotyczy pracowników samodzielnych) którą prowadzi komisja konkursowa powołana przez Radę Wydziału. Nawiązanie stosunku pracy następuje na wniosek Dziekana Wydziału. Organem nawiązującym i rozwiązującym stosunek pracy jest Rektor. Stwierdzić jednak należy, iż w ostatnim okresie następowały częste zmiany w minimum kadrowym, oraz zatrudnienia osób z poza minimum kadrowego na 9 miesięcy, co może wskazywać na brak stabilności zasobów kadrowych. Uczelnia wspomaga kadre naukowo-dydaktyczną w uzyskiwaniu stopni i tytułów naukowych, między innymi poprzez udzielanie urlopów naukowych oraz finansowanie przewodów doktorskich i habilitacyjnych w tym koszty publikacji monografii. Każdy nauczyciel akademicki, dla którego Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy może ubiegać się o udzielenie urlopu naukowego. Uczelnia aktywnie włącza się w finansowanie publikacji naukowych pracowników. Wspomaga i inicjuje pracowników do ubiegania się o granty i projekty finansowane ze środków zewnętrznych, poprzez profesjonalną pomoc na etapie aplikowania, prowadzenia i rozliczania grantów i projektów. Wspiera organizacyjnie i finansowo organizowane konferencje naukowe, panele dyskusyjne, inne rodzaje aktywności. Umożliwia zdobywanie doświadczeń w uczelniach zagranicznych w ramach programu Erasmus, co wzbogaca dorobek naukowo-dydaktyczny pracowników i stanowi podstawę do ubiegania się o nagrody Rektora Uczelni. Uzyskanie przez pracownika stopnia lub tytułu naukowego wiąże się z awansem na wyższe stanowisko i znacznym podwyższeniem wynagrodzenia.

Uczelnia dokłada wszelkich starań w obszarze podnoszenia jakości dydaktyki. Promowane są naukowe aspekty prowadzonych zajęć dydaktycznych, nagradzana jest innowacyjność w tym obszarze. Wśród rekrutowanych pracowników wielu stanowią nauczyciele z wieloletnim stażem zawodowym w szkolnictwie podstawowym i średnim. Również w odniesieniu do efektów kształcenia szczególną uwagę zwraca się na umiejętności, ich kształtowanie i weryfikację.

Uczelnia stara się aby na stanowiskach dydaktycznych pozostawały osoby wykazujące się szczególnymi osiągnięciami dydaktycznymi i którzy stale doskonalą swoje umiejętności.

Wszyscy nauczyciele akademicy podlegają ocenie w zakresie pracy dydaktycznej, pracy naukowej i pracy organizacyjnej co dwa lata.

Podstawą oceny pracy dydaktycznej są:

- ankiety przeprowadzane wśród studentów, co najmniej jeden raz w roku we wszystkich grupach studenckich (wykładowych, konwersatoryjnych, ćwiczeniowych),
- hospitacje prowadzonych zajęć,
- sylabusy (ocena pod kątem jakości i aktualności prezentowanych treści, wykorzystywania dodatkowych narzędzi, wielokrotnego sprawdzania wiedzy, wykonywania prac pisemnych przez studentów).

Podstawą oceny pracy naukowej są publikacje naukowe afiliowane na rzecz UTH

Podstawą oceny pracy organizacyjnej jest w szczególności:

- aktywizowanie studentów do pracy badawczej (koła naukowe),
- organizowanie konferencji, seminariów, wykładów gościnnych
- praca w komisjach, ciałach opiniujących (przede wszystkim Rada Wydziału)
- wspieranie praktyczności zajęć dydaktycznych,
- prowadzenie forum lub innych nowoczesnych form komunikacji ze studentami,
- organizowanie trwałej współpracy pomiędzy Uczelnią a instytucjami zewnętrznymi,
- sprawowanie opieki nad studentami w postaci tzw. opiekunów lat.
- działania na rzecz umiędzynaradawiania Uczelni,
- działania na rzecz społeczności lokalnych.

Wszyscy nauczyciele pełnią konsultacje dydaktyczne dla studentów w ramach dwóch godzin w tygodniu .

Uzyskanie oceny negatywnej w zakresie pracy naukowej lub dydaktycznej albo organizacyjnej w dwóch kolejnych kartach oceny pracownika (4 lata) może stanowić przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie stosunku pracy.

W ostatnich 4 latach 2 osoby zyskały habilitacje oraz 3 doktoraty.

2.4. Uczelnia prowadzi badania naukowe w zakresie ocenianego kierunku pedagogika. Między innymi są to: Projekt systemowy MPiPS „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców”, Projekt „Informatyka inwestycją w przyszłość”, „Nauczyciel szkolnictwa zawodowego województwa mazowieckiego”, „Kształcenie specjalne i nowoczesne środki dydaktyczne wyzwaniem dla nauczyciela. Ponadto we współpracy ze środowiskiem realizuje Rządowy Program Ograniczenia Przestępczości i Aspołecznych zachowań „Razem bezpiecznie” w ramach programu Komendy Głównej Policji „Profilaktyka a Ty”, Projekt „Promujemy czytanie – projekt na rzecz rozwijania nawyków czytelniczych wśród dzieci i młodzieży”.

Pracownicy naukowcy posiadają kilkadziesiąt prac naukowych w monografiach zagranicznych. Jest to owoc współpracy naukowej i prowadzonych zajęć w Słowacji, Czechach, Belgii, Chorwacji, Holandii, Litwy i Wielkiej Brytanii.

Studenci pedagogiki są zaangażowani w działalność naukową, uczelnia wspiera ich w rozwoju poprzez finansowanie im udziału konferencjach. Działalność naukowa studentów skupionych wokół nauki dotyczy głównie problematyki resocjalizacji. Studenci mają możliwość publikowania materiałów badawczych w E-czytelni oraz w materiałach z konferencji naukowych. Studenci kierunku *pedagogika* uczestniczyli m.in. w Międzynarodowej Konferencji nt. „NEW SKILLS: LEARNIG FOR SUCCESS” podsumowującej polsko-angielski projekt Comenius Regio; z kolei studenci studiów II stopnia specjalności *Profilaktyka społeczna i socjoterapia* wzięli udział w III Ogólnopolskim

Symposium Naukowym „Współczesne wyzwania i zagrożenia w oczach młodego pokolenia. Marginalizacja i wykluczenie”, podczas którego wygłosili referaty.

2.5 W opracowaniu programów i sylabusów wykorzystywane są wyniki badań zespołowych i indywidualnych. Tematyka prac dyplomowych jest powiązana z tematyką prowadzonych badań naukowych.

2. Uzasadnienie

Uczelnia przypisała kierunek do obszaru nauk społecznych i humanistycznych. Wymogi minimum kadrowego są spełnione - znajdują się w nim osoby, których dorobek naukowy i doświadczenie zawodowe mieści się w obu tych obszarach. W analizie dorobku naukowego i zawodowego kadry zwrócono uwagę na jego zgodność z realizowanymi efektami kształcenia. Stwierdzono, że zarówno dorobek naukowy, jak i same kwalifikacje zawodowe zdobyte poza uczelnią tych osób są związane z realizowanymi efektami kształcenia w dyscyplinie pedagogika. Kadra spoza minimum kadrowego posiada dorobek naukowy zgodny z realizowanymi efektami kształcenia na kierunku *pedagogika*. W obsadzie dydaktycznej poza minimum kadrowym znajduje się duża grupa pracowników ze znaczącym doświadczeniem zawodowym adekwatnym do programu kształcenia i realizowanych efektów kształcenia. Analiza dorobku nauczycieli nie wykazała żadnych nieprawidłowości w obsadzie zajęć dydaktycznych. Uczelnia w polityce kadrowej dba o zapewnienie minimum kadrowego oraz odpowiedni dobór kadry dydaktycznej spoza minimum. Pracownicy jednostki prowadzą aktywną działalność naukową w ramach prowadzonego kierunku „pedagogika”.

4. Zalecenia – zwiększenie aktywności badawczej oraz wykorzystanie wyników badań do realizacji i doskonalenia programu kształcenia; stworzenie warunków stabilności zasobów kadrowych.

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku praktyki te zostały uwzględnione.*

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem. *

1. Ocena – w pełni

2. *Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.*

Udział przedstawicieli otoczenia zewnętrznego w procesie doskonalenia koncepcji edukacyjnej na ocenianym kierunku należy ocenić pozytywnie. Wydział Filologiczno-Pedagogiczny współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym i kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców. Dotyczy głównie organizowania praktyk studenckich w szkołach oraz praktyk zawodowych. Wydział współpracuje także z wieloma podmiotami kulturalnymi np.: Resursa Obywatelska, Biblioteka Pedagogiczna w Radomiu,

Radomskie Towarzystwo Naukowe, Centrum Edukacji „English – Hope4U”, American Corner Radom, Radomski Klub Środowisk Twórczych i Galeria „Łaźnia”, MSCDN Wydział w Radomiu, Polskie Towarzystwo Filozoficzne Oddział w Radomiu – współpraca dotyczy prowadzenia konferencji naukowych i wykładów, współpraca z Muzeum Jacka Malczewskiego, z telewizją DAMI oraz Zebra TV, które zapewniają staże dla studentów, Radomska Grupa Radiowa, Radio Rekord, której przedstawiciele prowadzą wykłady na UTH, 7 Dni Radom – czasopismo informujące o inicjatywach podejmowanych przez studentów UTH. Kooperacja z interesariuszami zewnętrznymi polega również na prowadzeniu praktyk pedagogicznych ze szkołami radomskimi, ośrodkami resocjalizacyjnymi (Areszt Śledczy w Radomiu, Zakład Karny w Żytkowicach), socjoterapeutycznymi (Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Radomiu, Ośrodek Socjoterapii „Wspólny Dom” w Wildze), opiekuńczymi (Centrum Młodzieży ARKA w Radomiu) i kulturalnymi (Młodzieżowy Dom Kultury im. Heleny Stadnickiej). Ponadto umowy dotyczące realizacji praktyk zawodowych podpisane zostały z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, domami pomocy społecznej i Caritas Diecezji Radomskiej. Studenci biorą udział w wykładach organizowanych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną nr 3 w Radomiu, organizują seminaria naukowe we współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Radomiu. Na podstawie analizy dokumentów a także rozmów z kadrą można stwierdzić, że realizowane formy współpracy z interesariuszami zewnętrznymi pozwalają na wspólne ocenianie stopnia realizacji efektów kształcenia a w konsekwencji na modyfikację treści i form kształcenia. Uczelnia uwzględnia oczekiwania i sugestie interesariuszy zewnętrznych w zakresie określania efektów kształcenia oraz organizacji praktyk zawodowych. Na bieżąco odpowiada na oczekiwania i problemy lokalnego rynku pracy poprzez odpowiednią ofertę edukacyjną.

W ramach dobrych praktyk prowadzone są konsultacje programu kształcenia z otoczeniem zewnętrznym np. Doradcą Metodycznym z zakresu Doradztwa Zawodowego oraz Wspomagania Innowacji Programów Autorskich Radomskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli; Dyrektorem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej; Publiczną Szkołą Podstawową nr 24 im. Kornela Makuszyńskiego w Radomiu; Publiczną Szkołą Podstawową im. A.G. Bema w Lipsku; Dyrektorem Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Zwoleniu; Dyrektorem Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Radomiu; Kierownikiem Oddziału Wojewódzkiego Ośrodka Adopcyjnego, Oddziału Zamiejscowego w Radomiu Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej; Dyrektorem Aresztu Śledczego w Radomiu. Ponadto interesariusze zewnętrzni współpracowali z Wydziałem podczas opracowywania programu dla praktyk, w tym celu pilotażowo uruchomiona została ankietyzacja wśród podmiotów zewnętrznych. Aktualnie prowadzona przez Wydział współpraca z przedstawicielami otoczenia zewnętrznego obejmuje także organizację prac dyplomowych. W tym zakresie Uczelnia oraz Wydział Filologiczno- Pedagogiczny posiadają ustabilizowane relacje ze środowiskiem lokalnym. Stąd wszystkie realizowane prace dyplomowe mają charakter badawczy, a tematy prac są często inspirowane zagadnieniami badawczymi wynikającymi z wizyt w ośrodkach edukacyjno-wychowawczych i praktyk pedagogicznych. Ponadto mając na celu dostosowanie efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy na bieżąco ma miejsce zasięganie opinii u praktyków- kadry aktywnej zawodowo, realizującej zajęcia na wizytowanym kierunku studiów, która przenosi na proces kształcenia

informacje dotyczące potrzeb rynku pracy np. z Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej. Ułatwia to studentom prowadzenie badań będących częścią pracy dyplomowej; przykładowo studenci studiów I stopnia kierunku *pedagogika*, specjalności *Edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna* odbywając w 5 i 6 semestrze praktyki w przedszkolu i szkole podstawowej prowadzili badania na potrzeby prac dyplomowych pod tytułem „Praca dydaktyczno-wychowawcza świetlicy szkolnej”; „Adaptacja dziecka trzyletniego do przedszkola”; „Wizerunek nauczyciela w opinii uczniów klas 3 szkoły podstawowej”; „Rola gier i zabaw w procesie wychowawczym przedszkola”. Z kolei praca dyplomowa na temat „Wolny czas dzieci i młodzieży w ośrodkach socjoterapeutycznych” powstała w oparciu o praktykę i kolejne wizyty badawcze w Ośrodku Socjoterapeutycznym Wspólny Dom w Wildze. Praca magisterska pt. „Eurosieroty w szkole podstawowej w środowisku lokalnym” powstała w oparciu o doświadczenia w pracy w charakterze nauczyciela w PSP nr 4 w Radomiu.

3.2. Wydział nie prowadzi studiów we współpracy z podmiotami zewnętrznymi.

3. Uzasadnienie

Na kierunku realizowana jest intensywna współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym i kulturalnym w procesie kształcenia w stopniu wystarczającym do realizacji wszystkich efektów kształcenia. Najmocniejszą stroną tej współpracy są praktyki zawodowe (wszystkie rodzaje), które pozwalają studentom poznać realia rynku pracy jeszcze w procesie kształcenia oraz przygotować się do oczekiwań tego rynku. Współpraca z interesariuszami dotyczy przede wszystkim opiniowania programów kształcenia, sposobu i realizacji praktyk pedagogicznych oraz uruchamiania nowych kierunków kształcenia. Słabszą stroną ma związek z brakiem fundowanych przez otoczenie stypendiów celowych dla studentów, polegające na tym, że otoczenie wspiera studentów (finansowo lub merytorycznie) przez okres kształcenia, a potem oferuje, czy zapewnia, miejsce pracy.

4. Zalecenia

Rozwijanie dalszej współpracy z otoczeniem społecznym, gospodarczym i kulturalnym.

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach.*

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki.*

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy

studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1. Baza dydaktyczna i elementy obudowy dydaktycznej dla zajęć realizowanych w Katedrze Pedagogiki i Psychologii UT-H w Radomiu posiadają następującą charakterystykę szczegółową:

- Wszystkie budynki, w których odbywają się zajęcia wyposażone są w windy dla osób niepełnosprawnych oraz znajduje się zaplecze sanitarne przystosowane dla osób niepełnosprawnych.
- Studenci mogą swobodnie, bezpłatnie i bez ograniczeń korzystać z dostępu do Internetu za pomocą kiosków internetowych zamontowanych na korytarzach w budynkach, gdzie odbywają się zajęcia dydaktyczne.
- Zajęcia wymagające pracy indywidualnej studenta z Internetem można prowadzić w pracowni komputerowej (sala 806), która ma 16 stanowisk wyposażonych w sprzęt PC oraz stanowisko dla nauczyciela z rzutnikiem multimedialnym.
- W celu zgromadzenia ciekawych zasobów i ułatwieniu dostępu do nich poprzez przypisanie do odpowiedniej tematyki na bieżąco tworzona jest z udziałem studentów e-czytelnia na stronie WWW Katedry KP i P. Materiały wyszukane w sieci są recenzowane przez studentów i dopasowane do potrzeb procesu dydaktycznego.
- E-czytelnia zawiera również rozdziały z monografii i teksty referatów publikowanych przez pracowników Katedry w ramach ich naukowych publikacji, co ułatwia zapoznanie się studentów z dorobkiem naukowym pracowników Katedry i wybór właściwego promotora pracy licencjackiej czy magisterskiej.
- Studenci zmotoryzowani mogą korzystać z parkingów położonych na terenie uczelni, co bardzo ułatwia dostanie się na zajęcia, biorąc pod uwagę ogólne kłopoty z parkowaniem w centrum miasta.
- Na korytarzach w budynkach są dostępne samoobsługowe punkty ksero.
- Studenci mają do dyspozycji barki zapewniające szybkie przekąski i dania obiadowe.
- Problemy zdrowotne studentów pozwala rozwiązywać studencka przychodnia zdrowia.
- Są dwa kluby studenckie, gdzie studenci mogą spotykać się w czasie wolnym.

Każda z sal wykładowych wyposażona jest projektor multimedialny i ekran. W sali 103-104 dostępne jest nagłośnienie. Nauczyciele mogą ponadto korzystać z magnetofonów i przenośnego nagłośnienia. Sala 805 (Malczewskiego 20A) wyposażona jest w tablicę multimedialną. Dostęp do obu budynków (Malczewskiego 22- platforma, Malczewskiego 20A- winda zewnętrzna) jest przystosowana dla osób poruszających się na wózkach oraz posiada zaplecze sanitarne przystosowane dla osób niepełnosprawnych.

Bazę stanowią pomieszczenia w budynku przy ul. Malczewskiego 22 i Malczewskiego 20A. Zestawienie powierzchni użytkowej, ilości miejsc oraz zakresu wyposażenia poszczególnych sal wykładowych i ćwiczeniowych przedstawiono w tabelach poniżej.

Sale wykładowe Malczewskiego 22:

Wykłady prowadzone są zasadniczo w trzech salach:

- sali wykładowej nr 103/104 o pow. 138 m² mogącej pomieścić 136 słuchaczy, która jest wyposażona w dwie tablice, trzy ekrany, dwa projektory multimedialne oraz zestaw nagłaśniający. Sala ta w razie potrzeby odbywania ćwiczeń w dwóch grupach może być podzielona na dwie części; W sali jest dostęp do Internetu.
- sali wykładowej nr 229 o pow. 80 m² mogącej pomieścić 94 słuchaczy, która jest wyposażona w tablicę, ekran, projektor multimedialny oraz zestaw nagłaśniający.
- sali wykładowej nr 131 o pow. 80 m² mogącej pomieścić 80 słuchaczy, która jest wyposażona

w tablicę, ekran, projektor multimedialny oraz zestaw nagłaśniający.

Sale ćwiczeniowe i seminaryjne:

Zajęcia realizowane w grupach dziekańskich prowadzone są w 11 salach ćwiczeniowych:

228, 130, 230 (o pow. 41 m²; 42 słuchaczy); 16 i 18 (o pow. 49 m²; 36 słuchaczy); 111 (o pow. 30 m², 20 słuchaczy); 102, 301,304, 803 i 805 (o pow. 51m²; 32 słuchaczy).

Studenci kierunku Pedagogika podczas zajęć dydaktycznych korzystają między innymi z dwóch pracowni wyposażonych w sprzęt komputerowy z odpowiednim programowaniem. Pracownia komputerowa (sala 806) wyposażona jest w 16 stanowisk z komputerami PC podłączonymi do Internetu oraz stanowiska nauczyciela z komputerem i rzutnikiem multimedialnym. W czasie zajęć studenci mają dostęp do dokumentów źródłowych dostępnych w sieci Internet. Szczególnie często korzystają z dostępu do materiałów edukacyjnych dostępnych na stronie MEN. Są to teksty podręczników w wersji elektronicznej, poradniki metodyczne i inne elementy obudowy dydaktycznej do nauczania wczesnoszkolnego. Korzystają również z zasobów bazy materiałów dydaktycznych polecanych przez MEN, czyli strony scholaris i innych stron zawierających materiały edukacyjne. Na stronie WWW Katedry Pedagogiki i Psychologii jest dział e-czytelnia zawierający bardzo wiele przydatnych adresów internetowych (linki). Pracownia wykorzystywana jest w ramach ćwiczeń z przedmiotów:

- *Projektowanie i ewaluacja zajęć w edukacji matematycznej,*
- *Projektowanie i ewaluacja zajęć w edukacji przyrodniczej i społecznej z elementami etyki,*
- *Przygotowanie merytoryczne w zakresie edukacji przyrodniczej i społecznej z elementami etyki,*
- *Przygotowanie merytoryczne w zakresie edukacji matematycznej i technicznej, Media a wychowanie,*
- *Metodyka edukacji matematycznej,*
- *Metodyka edukacji przyrodniczej i społecznej z elementami etyki.*

W czasie ćwiczeń z przedmiotu *Metodyka prowadzenia zajęć technicznych i komputerowych* wykorzystywany jest program Baltie, Paint, WordPad oraz oprogramowanie dydaktyczne dostępne na płytach CD i DVD.

4.2. W Bibliotece Głównej jest 265 miejsc dla czytelników oraz 110 stanowisk komputerowych. Biblioteka czynna jest od poniedziałku do piątku w godz. 9.00-19.00. w soboty w godz. 9.00- 14.30, co pozwala korzystać w sposób nieograniczony czasowo z zasobów studentom studiów niestacjonarnych. Biblioteka posiada ok. 181500 vol. Książek i ponad 20 tys. Vol. zbiorów specjalnych, tj. norm, katalogów, prac naukowo – badawczych, informatorów. Biblioteka Główna prenumeruje na 2016 r. 211 tytułów czasopism, w tym czasopisma bezpośrednio związane z ocenianym kierunkiem „pedagogika”. Biblioteka posiada kilka czytelni: Czytelnia Główna Książek i Czasopism, Czytelnia Profesorska, Czytelnia Zbiorów Specjalnych, Czytelnia Internetowa, Czytelnia Baz Danych. W Bibliotece są także: Elektroniczny Punkt Informacji Normalizacyjnej, Elektroniczny Punkt Informacji Patentowej oraz pokoje do cichej nauki z dostępem do Internetu. Wypożyczalnia książek wyposażona jest w elektroniczny system wypożyczeni. Katalogi pracują w komputerowym systemie wyszukiwania

zbiorów PROLIB. Bibliotek posiada Magazyn wolnego dostępu do samodzielnego wyszukiwania skryptów i podręczników.

W ramach krajowej licencji akademickiej w 2016 r. dla pracowników i studentów Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu dostępne są licencjonowane bazy danych : **Elsevier (Science Direct), SpringerLink, Web of Science, EBSCO, Nature, Science, Scopus, Wiley**, poprzez program *Wirtualna Biblioteka Nauki* realizowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, umożliwiający bezpłatny dostęp do zasobów bibliograficznych, bibliograficzno-abstraktowych a także często zasobów treściowych. Bazy danych umożliwiają między innymi: przegląd spisów treści najważniejszych czasopism naukowych, abstraktów, materiałów konferencyjnych, książek, raportów, wyszukiwanie informacji według nazwisk autorów publikacji, wyszukiwanie informacji według słów kluczowych, odczyt pełnych tekstów artykułów, rozdziałów książek, referatów, materiałów konferencyjnych itp.

Korzystanie z serwisów licencyjnych jest możliwe ze wszystkich komputerów w sieci uczelnianej UTH Radom na podstawie autoryzowanych numerów IP.

Biblioteka korzysta z największych komputerowych serwisów informacyjnych. Systemy te oferują w trybie on-line dostęp do baz o światowym zasięgu ze wszystkich dziedzin nauki i techniki (także patenty) oraz aktualne dane biznesowe, finansowe, prawne i prasowe, normy.

Biblioteka dysponuje dostępem do czasopism dotyczących Wydziału Filologiczno-Pedagogicznego jak również czasopism różnych dziedzin w języku angielskim i w języku niemieckim zarówno w formie tradycyjnej, jak i czasopism elektronicznych. Elektroniczne wersje czasopism naukowych zgromadzone są w komputerowych zagranicznych bazach danych: ScienceDirect, SCOPUS, Nature, Springer i EBSCO, jak i polskich m.in. BazTech, BazTol, Arianta a także w serwisach online ogólnodostępnych w Internecie.

Biblioteka oprócz licencjonowanych baz danych, finansowanych na dany rok, przystępuje często do dostępów testowych baz z różnych dziedzin i zakresów tematycznych, na czas określony. Informacje bieżące na temat baz danych są aktualizowane codziennie na stronie biblioteki w zakładkach *Aktualności* i *Bazy danych/e-źródła*. Strona internetowa (www.biblioteka.pr.radom.pl), zamieszcza oprócz informacji dotyczących zasobów bibliotecznych, w tym: książek, prenumerowanych czasopism i baz danych pomocne linki, ciekawe adresy w pracy naukowej i naukowo-dydaktycznej a także polecane bazy danych z różnych zagadnień nauki, e-wydania czasopism w wolnym dostępie. Biblioteka ma dostęp do sfinansowanego przez uczelnię **Systemu Informacji Prawnej Lex Omega**, zawierającego teksty aktów prawnych (m.in. z **Dziennika Ustaw, Monitora Polskiego**) oraz wykładnię prawną w postaci orzecznictwa sądów i administracji, piśmiennictwa prawniczego i pism urzędowych.

Studenci mają dostęp do literatury podstawowej zawartej w kartach przedmiotów (sylabusach). Dotyczy to zarówno podręczników, czasopism, wykazu baz danych, portali naukowych, e-wydań czasopism. Dla przykładu:

- Pedagogika : podręcznik akademicki. / red. nauk. Zbigniew Kwieciński, Bogusław Śliwerski. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, - 1 egzemplarz przypada na dwóch studentów,
- Skalbani B.: *Diagnostyka pedagogiczna : wybrane obszary badawcze i rozwiązania praktyczne* - Kraków : Impuls, 2011 – 1 egzemplarz przypada na dwóch studentów.
- Marynowicz-Hetka E.: *Pedagogika społeczna* - Warszawa 2009.
- Łobocki M.: *Wprowadzenie do badań pedagogicznych*, Kraków 2007- 1 egzemplarz

przypada na trzech studentów,

- Pytka L.: Pedagogika resocjalizacyjna, Warszawa 2008 - 1 egzemplarz przypada na dwóch studentów,
- Kawula S., Brągiel J., A.W. Janke: Pedagogika rodziny, Toruń 2006 -1 egzemplarz przypada na trzech studentów.

W Bibliotece funkcjonuje *Wypożyczalnia międzybiblioteczna* współpracująca z wszystkimi bibliotekami w kraju, jak i zagranicą. Ponadto BG przystąpiła do *Cyfrowej Wypożyczalni Międzybibliotecznej ACADEMICA*, udostępniającej zasoby cyfrowe Biblioteki Narodowej, w tym współczesne książki i czasopisma.

4.3 Jednostka nie prowadzi kształcenia na odległość

3. Uzasadnienie

Infrastruktura jednostki jest dostosowana do liczby i potrzeb studentów ocenianego kierunku. Zarówno infrastruktura jak także baza biblioteczna umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia w sposób pełny.

Studenci kierunku pedagogika nie posiadają własnych laboratoriów badawczych. Tutaj jedynie korzystają z dobrze wyposażonej w programy dydaktyczne pracowni komputerowej.

Uczelnia zapewnia studentom kierunku pedagogika korzystanie z zasobów bibliotecznych dostęp do literatury obowiązkowej i pomocniczej umieszczonych w sylabusach.

Uczelnia nie prowadzi kształcenia na odległość.

4. Zalecenia: utworzenie specjalistycznych laboratoriów badawczych

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy

5.1 Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności badawczych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach.*

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową oraz nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym.*

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku.*

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Ocena: w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

5.1.

Studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym wyrazili pozytywne opinie na temat wsparcia dydaktycznego otrzymywanego od nauczycieli akademickich. Pozytywnie została oceniona dostępność nauczycieli poza zajęciami, studenci argumentowali to dostępnością nauczycieli na dyżurach oraz wsparciem udzielanym podczas zajęć, a także poświęcaniem uwagi kwestiom interesującym dla studentów.

Studenci na podstawie regulaminu studiów mają możliwość realizacji indywidualnego programu studiów, pozwalającego na indywidualny sposób realizacji przedmiotów.

W opinii studentów materiały jakie otrzymują od wykładowców oraz wyposażenie biblioteki uczelnianej są wystarczające do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Studenci bardzo pozytywnie ocenili proces dyplomowania, opisując przygotowanie przez promotorów do napisania pracy dyplomowej jako wystarczające.

W jednostce działa koło naukowe „Zespół R”. W ocenie przedstawicieli studenckiego ruchu naukowego, wyrażonej na spotkaniu z zespołem oceniającym, jednostka docenia studentów zaangażowanych w ruch naukowy, wspiera ich także w rozwoju poprzez dofinansowanie organizacji konferencji, czy wyjazdów. Koła naukowe zajmuje się kwestiami resocjalizacji, zaś jego członkowie mają możliwość publikowania materiałów badawczych w E-czytelni oraz w materiałach z konferencji naukowych.

Studenci mają możliwość ubiegania się o wszystkie świadczenia przewidziane przez ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym. Studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym pozytywnie ocenili proces przyznawania pomocy materialnej w Uczelni. Także regulamin przyznawania świadczeń pomocy materialnej został ustalony w porozumieniu ze studentami.

Podziału dotacji na zadania związane z bezzwrotną pomocą materialną dla studentów dokonuje Rektor w porozumieniu z uczelnianym organem samorządu studenckiego z zachowaniem art. 174 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

W Uczelni istnieje samorząd studencki. W opinii studentów samorząd dobrze reprezentuje ich interesy, działa na rzecz integracji studentów. Samorząd działa zgodnie z własnym regulaminem oraz wypełnia swoje zadania w dziedzinie dydaktyki, jest również obecny we wszystkich ciałach uczelnianych zajmujących się jakością kształcenia. Także zasady przyznawania pomocy materialnej zostały ustalone w porozumieniu z samorządem studenckim.

5.2.

Oferta Uczelni dla studentów wyjeżdżających powinna ulec poszerzeniu, bowiem studenci mają dość ograniczone do regionu Europy Centralnej możliwości wyjazdu, postulują oni w szczególności nawiązanie współpracy z uczelniami z regionu południowej Europy.

Studenci mają pełną informację o tym, że mogą wyjeżdżać na stypendia zagraniczne, prowadzone są liczne spotkania na temat wyjazdów. Studenci nie mają jednak wiedzy odnośnie do kwestii rozliczania wyjazdu i uznawania osiągnięć, są przeświadczeni o konieczności powtarzania semestru w Polsce, co argumentują podobnymi wcześniejszymi przypadkami.

5.3.

Akademickie Biuro Karier jest znane studentom, ponieważ prowadzi działalność taką jak doradztwo zawodowe, prowadzenie ofert praktyk oraz pracy, a także badanie losów

zawodowych absolwentów UTH. Oferty pracy publikowane są na stronie uczelni. Zainteresowani studenci pedagogiki mieli możliwość skorzystania w latach 2013-2015 z bezpłatnego szkolenia z zakresu przedsiębiorczości w ramach realizowanego na uczelni projektu „Dostosowanie oferty dydaktycznej UTH do wymagań rynku pracy”, w ramach szkolenia studenci uzyskali wiedzę: w zakresie poszukiwania informacji o pracy w kraju i za granicą, tworzenia dokumentów aplikacyjnych, przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej oraz skutecznej autoprezentacji. Uczelnia planuje starać się o ponowne prowadzenie projektu.

5.4.

W Uczelni brak jest organu, która zajmuje się sprawami osób niepełnosprawnych. Jako jednostkę posiadającą takie uprawnienia wskazano Dział Kształcenia, który przede wszystkim zajmuje się pomocą materialną, w tym wnioskami o stypendia specjalne dla osób niepełnosprawnych. Uczelnia nie zapewnia dodatkowego wsparcia dla osób niepełnosprawnych, takiego jak wypożyczalnie sprzętu czy opieka asystencka.

W poprzednich latach działał w uczelni „punkt konsultacyjny” dla osób z niepełnosprawnościami. Jednak obecnie tacy studenci nie mają specjalnie przeznaczonej dla nich osoby w uczelni.

Wsparcie dla studentów z niepełnosprawnościami jest bardzo niewielkie. Jednostka nie stara się oferować pomocy, jeżeli tacy studenci się nie zgłoszą po nią z własnej inicjatywy. Władze jednostki deklarują indywidualne traktowanie każdego przypadku, co jednak może oznaczać, że uczelnia nie posiada odpowiedniego przygotowania do przyjmowania studentów niepełnosprawnych.

Budynek przy ulicy Chrobrego jest przystosowany dla osób niepełnosprawnych, w przypadku budynków dydaktycznych przy ulicy Malczewskiego, które są starsze, wykonywane są remonty (instalacja windy, usuwanie przeszkód) przystosowujące je do odpowiednich warunków.

5.5.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z zespołem oceniającym, oferowane im wsparcie administracyjne jest zadowalające. Studenci uważają, że osoby zajmujące się obsługą administracyjną studiów są bardzo przyjazne i kompetentne, zaś obsługa odbywa się w odpowiednich godzinach.

Uczelnia prezentuje na swojej stronie internetowej informacje dotyczące procesu kształcenia, pomocy materialnej, a także rekrutacji oraz opublikowała na stronie internetowej wzór umowy ze studentami do czego zobowiązuje art. 160a. ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

- Studenci mogą poznać na stronie WWW Katedry plany studiów (siatki) opisujące cały proces kształcenia na wszystkich specjalnościach i typach studiów prowadzonych w Katedrze.
- Na stronie WWW Katedry publikowane są w zakładce aktualności artykuły opisujące wydarzenia w Katedrze.
- Na stronie WWW Katedry publikowane są wzory dokumentów potrzebnych studentom, na przykład do zawierania umów ze szkołami dotyczących praktyk. Jest też publikowana lista placówek dydaktycznych, gdzie studenci mogą mieć praktyki.
- Lepszemu poznaniu dorobku naukowego pracowników Katedry służą ich wizytówki naukowe prezentujące publikacje. Wizytówki są opublikowane na stronie WWW Katedry.
- Ułatwieniu kontaktów z prowadzącymi zajęcia dydaktyczne służą opublikowane na stronie WWW Katedry terminy konsultacji i terminy zajęć dydaktycznych poszczególnych pracowników Katedry.
- Możliwość komunikowania się ze studentami i umieszczania przeznaczonych dla nich

- materiałów dydaktycznych daje uczelniany system e-dziekanat.
- W systemie e-dziekanat student może sprawdzić swoje oceny z zaliczeń i egzaminów.

3. Uzasadnienie

Jednostka zapewnia studentom wsparcie. Studenci mogą liczyć na kompetentną obsługę, poszanowanie opinii przez władze jednostki czy duże wsparcie dydaktyczne i naukowe pracowników akademickich.

W jednostce brakuje przede wszystkim procedur postępowania w kwestiach takich jak wymiany międzynarodowe oraz wsparcie studentów niepełnosprawnych, które jest zapewniane w minimalnym zakresie. Mimo, iż nie można odmówić pracownikom uczelni pozytywnego nastawienia do studentów i pomocy w indywidualnych przypadkach.

4. Zalecenia

Jednostka powinna wprowadzić procedury odnoszące się do potrzeb osób niepełnosprawnych, dokonać przeglądu infrastruktury pod tym kątem oraz wdrożyć program asystencki.

Jednostka powinna wdrożyć szczegółowe i elastyczne procedury dotyczące uznawania osiągnięć studentów zrealizowanych na wymianach zagranicznych. Uwagi wymagają także lektoraty z języków obcych, szczególnie kwestia rzeczywistych postępów studentów w nauce języka po pełnym kursie języka w uczelni.

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu:*

6.1.1. projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych,*

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania,*

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5. wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia,*

6.1.6. kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej,*

6.1.7. wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8. zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10. dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena: w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

Realizowana w Uczelni polityka jakości jest częścią Strategii rozwoju Uniwersytetu Technologiczno- Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu wyznaczonej na lata 2011-2016. Na mocy uchwały Senatu nr 000-9/4/2015 z dn. 29.10.2015 r. realizacja kierunkowych celów strategicznych została przedłużona do 31.12.2016 r. Podnoszenie jakości i efektywności kształcenia wraz ze sprawnym funkcjonowaniem WSZJK deklaruje także Wydział Filologiczno- Pedagogiczny w realizowanej Strategii rozwoju, którą zgodnie z uchwałą Rady Wydziału nr III/12/03/2015 z dn. 12.03.2015 r. określono na lata 2015/2020. Wyszczególnione w powyższych dokumentach cele i zadania wyznaczają ramy prowadzonej polityki jakości. Aktualnymi aktami prawnymi regulującymi kwestie zapewnienia jakości kształcenia w wizytowanej jednostce są: uchwała Senatu nr 000-7/4/2014 z dn. 22.09.2014 r. w sprawie: *uchwalenia Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Technologiczno-Humanistycznym im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu* oraz Zarządzenie Rektora nr R-48/2014 z dn. 24.09.2014 r., na mocy którego WSZJK został wdrożony w Uczelni. Na Wydziale Technologiczno- Humanistycznym system wprowadzono na podstawie uchwały Rady Wydziału nr V/12/02/2015 z dn. 12.02.2015 r. Wraz z wprowadzeniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia określono jego cel, obszary funkcjonowania oraz strukturę organizacyjną. A zatem zasadniczym celem systemu jest budowanie uczelnianej kultury jakości oraz wspieranie osiągania wysokiego poziomu jakości kształcenia, w tym w szczególności: stałe doskonalenie jakości kształcenia na wszystkich poziomach kształcenia i formach studiów w dostosowaniu do wymagań otoczenia społeczno-gospodarczego; doskonalenie warunków realizacji i jakości procesu dydaktycznego; zwiększanie podmiotowości studentów i doktorantów w procesie kształcenia; zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o procesie kształcenia; podnoszenie konkurencyjności i atrakcyjności Uczelni na rynku usług szkolnictwa wyższego (regionalnym, krajowym i zagranicznym). Przyjęte w ramach WSZJK procedury i rozwiązania obejmują sześć obszarów, którymi są: monitorowanie i przegląd programów kształcenia i planów studiów oraz ich efektów; zapewnianie właściwego doboru i jakości kadry dydaktycznej; ocena procesu nauczania, w tym zasad oceniania studentów, efektów kształcenia oraz jakości zajęć dydaktycznych; ocena warunków realizacji zajęć dydaktycznych i środków wsparcia dla studentów; ocena umiędzynarodowienia procesu kształcenia; informowanie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych o procesie kształcenia. WSZJK działający na Wydziale Technologiczno- Humanistycznym jest spójny z systemem uczelnianym, Strukturę WSZJK na poziomie Uczelni tworzą Rektor; Prorektor ds. Dydaktycznych i Studenckich; Stała Komisja Senacka ds. Kształcenia; Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia, Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia oraz Centrum Promocji Studentów i Absolwentów UT-P w Radomiu. Z kolei na poziomie Wydziału są to: Rada Wydziału, Dziekan, Prodziekan ds. Dydaktycznych i Studenckich, Wydziałowy Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, Kierunkowe Komisje ds. Oceny Efektów Kształcenia, Rada Programowa. Funkcjonujący w strukturach systemu Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia powołany został przez Radę Wydziału Technologiczno- Humanistycznego uchwałą nr I/28/11/2013 z dn. 28.11.2013 r. Przedstawiciel studentów został delegowany do pracy w Wydziałowym Zespole ds. Jakości Kształcenia przez Uczelnianą Radę Samorządu Studenckiego. Posiedzenia Zespołu zwoływane są stosownie do potrzeb przez Wydziałowego Pełnomocnika ds. Jakości Kształcenia, nie rzadziej jednak niż dwa razy w roku. Posiedzenia Zespołu są protokołowane. Dokumentacja prac z posiedzeń Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia jest przechowywana przez Przewodniczącego. Kierunkowe Komisje ds. Oceny Efektów

Kształcenia działające na Wydziale Technologiczno- Humanistycznym utworzono w miejsce Wydziałowej Komisji ds. Oceny Efektów Kształcenia w oparciu o uchwałę Rady Wydziału nr IV/26/02/2015 z dn. 26.02.2015 r. Aktualny skład Komisji ds. Oceny Efektów Kształcenia dla kierunku *pedagogika* przedstawia uchwała Rady Wydziału nr I/12/03/2015 z dn. 12.03.2015 r.

Zakres obowiązków oraz uprawnień gremiów i osób działających na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia, w tym skład osobowy z reprezentacją danej grupy społeczności akademickiej zostały formalnie określone i szczegółowo doprecyzowane w regulaminie pracy. Zakres uprawnień, kompetencji i odpowiedzialności w ramach struktury zarządzania procesem dydaktycznym na szczeblu Uczelni i Wydziału jest jasny i zrozumiały. Nadzór nad funkcjonowaniem wydziałowego systemu zapewnienia jakości kształcenia sprawuje Dziekan, który wdraża uchwały i zalecenia Rady Wydziału w zakresie polityki jakości wydziału i funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia. Wydziałowy Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia pełni funkcję koordynacyjną, doradczą i inicjatywną w procesie oceny, zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia. Ponadto kieruje on pracami Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia.

Identyfikuje się również przejrzystość procesu podejmowania decyzji w sprawach związanych z monitorowaniem, oceną i doskonaleniem jakości programu i procesu kształcenia oraz osiągniętych efektów kształcenia. Procedury wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów pozwalają na systematyczne podnoszenie poziomu jakości kształcenia. Zauważalne jest systematyzowanie i rozwijanie przedsięwzięć dotyczących budowania kultury jakości kształcenia. Uznać zatem należy, że Jednostka aktywnie prowadzi działania w kierunku zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Ponadto wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem, w tym podjęła prace mające na celu dokonywanie oceny efektów kształcenia, której wyniki stanowią podstawę rewizji programu kształcenia. Powyższemu służy systematyczny przegląd i ocena funkcjonowania WZSJK zarówno na poziomie Uczelni, jak i Wydziału, których wyniki umożliwiają formułowanie wniosków i rekomendacji w zakresie modyfikacji programów kształcenia i doskonalenia jakości kształcenia.

6.1.1

Jednostka wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zawierający „*ogólne wytyczne obowiązujące rady podstawowych jednostek organizacyjnych przy określaniu programów kształcenia*”, które obowiązują na mocy uchwały Senatu nr 000-3-1-2015 z dn. 19.03.2015 r. Przyjęte rozwiązania w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia wskazują, iż do zadań Rady Programowej należy przegląd i monitorowanie programów kształcenia pod kątem zgodności z wymaganiami otoczenia społeczno-gospodarczego i zapotrzebowaniem rynku pracy oraz z misją i strategią wydziału. Regulacje te umożliwiają interesariuszom zewnętrznym formalny udział w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia, w tym efektów kształcenia, gdyż w składzie osobowym Rady interesariusze zewnętrzeni mają dwóch przedstawicieli, podobnie w Wydziałowym Zespole ds. Jakości Kształcenia. W realizacji swoich zadań Rada Programowa zasięga opinii pracodawców współpracujących z wydziałem. Podobnie w przypadku interesariuszy wewnętrznych- studentów założenia systemowe przewidują, iż wszystkie sformułowane wnioski i rekomendacje dotyczące przedmiotów i programów studiów oraz warunków ich realizacji powinny uwzględniać opinię studentów. Opinie te pozyskiwane są podczas spotkań opiekunów lat ze starostami, rozmów Prodziekana ze studentami. Źródłem informacji są także badania ankietowe oraz przedstawiciele samorządu studenckiego, gdyż Samorząd studencki pełni rolę opiniodawczą programu kształcenia. Ponadto elementem wydziałowego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest włączenie dwóch przedstawicieli studentów w

skład Rady Programowej kierunku pedagogika. Interesariuszom wewnętrznym stworzono także możliwość wyrażenia opinii poprzez liczne konsultacje, a także przedstawiciele w Wydziałowym Zespole ds. Jakości Kształcenia oraz Radzie Wydziału. Programy kształcenia były przedmiotem dyskusji oraz konsultacji ze studentami, jak również z kadrą akademicką w wyniku których od semestru letniego roku akademickiego 2015/16 zmniejszono liczebność grup seminaryjnych z 30 osób do 12 dyplomantów. Aktualnie trwają prace nad zmniejszeniem liczebności grup w ramach realizacji w formie ćwiczeń przedmiotu „*Emisja, głos*” oraz zajęć metodycznych. W przypadku interesariuszy zewnętrznych dwóch przedstawicieli otoczenia społeczno- gospodarczego formalnie włączono do prac Kierunkowej Rady Programowej kierunku pedagogika realizującej zadania związane z przeglądem i doskonaleniem programów, w tym efektów kształcenia. Ponadto interesariusze zewnętrzni wchodzi w skład Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia- dwie osoby. W projektowaniu oraz zmian efektów kształcenia zasięga się także opinii absolwentów, jako interesariuszy zewnętrznych. Absolwenci są obejmowani wówczas badaniem ankietowym, którego wyniki w postaci opinii programu kształcenia, organizacji toku studiów i obsługi administracyjnej analizuje Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia. Wyniki z badań w postaci zbiorczej przekazywane są do Kierunkowej Komisji ds. Oceny Efektów Kształcenia. Absolwenci w ramach ankietyzacji mają możliwość wypowiedzenia się na temat programu studiów i zrealizowanych treści kształcenia czy odpowiadają oczekiwaniom rynku pracy, czy dobór i kolejność przedmiotów były właściwe.

Zgodnie z dokumentacją przedstawioną w toku wizytacji programy studiów oraz regulamin studiów są konsultowane z samorządem studenckim.

W Wydziałowym Zespole ds. Jakości Kształcenia zasiada delegowany przez samorząd przedstawiciel studentów. W opinii przedstawicieli studentów ich postulaty są brane przez uwagę przez Zespół, jednak na podstawie rozmów ze studentami i samorządem studenckim, a także po zapoznaniu się z dokumentacją spotkań, można wywnioskować, że studenci nie są aktywnie zaangażowani w działalność dydaktyczną w jednostce.

W opinii studentów władze jednostki są nastawione partnersko wobec studentów.

6.1.2

W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia stopień osiągania zakładanych efektów kształcenia jest systematycznie monitorowany. Monitoring obejmuje wszystkie rodzaje zajęć i jest prowadzony na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania. Rozwiązaniem systemowym jest analiza dokonywana przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na wizytowanym kierunku studiów, którzy kompleksowo sprawdzają poziom realizacji wszystkich efektów kształcenia zdefiniowanych w sylabusie danego przedmiotu. Ponadto Komisja ds. Oceny Efektów Kształcenia systematycznie co najmniej raz w roku dokonuje pomiaru wyników uzyskanych przez studentów ze wszystkich przedmiotów, a jego wyniki przedstawia Dziekanowi. Dziekan po zasięgnięciu opinii osób stanowiących minimum kadrowe prezentuje Radzie Wydziału ocenę osiąganych efektów kształcenia wraz z propozycjami doskonalenia programów kształcenia oraz metod ich realizacji na danym kierunku studiów. Sprawozdanie przekazywane jest także do Wydziałowego Pełnomocnika ds. Jakości Kształcenia. Podczas wizytacji do wglądu Zespołu PKA przedłożono stosowne sprawozdania, dotyczące oceny realizacji zakładanych efektów kształcenia za rok akademicki 2014/2015. Zgodnie z przyjętą w ramach WSZJK procedurą za mierniki oceny poziomu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia przyjęto: *analizę skali ocen, ocenę prac etapowych oraz prac dyplomowych, w tym procesu dyplomowania*. Kierunkowa Komisja ds. Oceny Efektów Kształcenia przeprowadziła także analizę dokumentacji potwierdzającej realizację oraz zaliczenie praktyk zawodowych. W

wyniku przeprowadzonych analiz na kierunku *pedagogika* prowadzonym na Wydziale Filologiczno- Pedagogicznym stwierdzono, iż średnie z ocen rozkładają się równomiernie, z kolei ocena prac etapowych wykazała, iż zajęcia dydaktyczne odbywały się zgodnie z opracowanymi sylabusami dla poszczególnych przedmiotów, także weryfikacja procesu dyplomowania wykazała zadowalający poziom osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. Wyniki oceny są gromadzone przez Komisję w formie sprawozdania, analizowane przez nauczycieli akademickich, władze jednostki oraz Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia oraz upowszechniane, gdyż podlegają omówieniu przez Dziekana na posiedzeniu Rady Wydziału. Ponadto sprawozdanie z realizacji efektów kształcenia na kierunku otrzymuje Pełnomocnik Dziekana ds. Jakości Kształcenia oraz Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia, który co najmniej raz w roku referuje sprawy związane z wewnętrznym systemem zapewnienia jakości kształcenia, w tym osiągnięciem zakładanych efektów kształcenia na posiedzeniu Senatu. Studenci mają możliwość zapoznania się z wynikami tejże oceny poprzez przedstawicieli w Radzie Wydziału, Kierunkowej Radzie Programowej, Zespole ds. Jakości Kształcenia. Istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest badanie poziomu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia wśród absolwentów, którzy poprzez bezpośrednie kontakty oraz ankietę wypełnianą w ramach monitorowania losów zawodowych absolwentów wypowiadają się na temat poziomu nabycia przekazanej wiedzy przez prowadzących zajęcia podczas wykładów i ćwiczeń. Aktualne wyniki wskazują, iż zdaniem absolwentów Wydziału poziom osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest zadowalający.

6.1.3

WSZJK obejmuje weryfikację osiągniętych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć. Identyfikuje się także działania mające na celu wykrywanie i zapobieganie plagiatom. Przyjęte sposoby realizacji efektów kształcenia oraz formy ich weryfikacji poddawane są systematycznej ocenie przez kadrę akademicką, Kierunkową Komisję ds. Oceny Efektów Kształcenia, studentów w procesie ankietyzacji oraz podczas hospitacji zajęć dydaktycznych, które zazwyczaj uznawane są za adekwatne w stosunku do zakładanych efektów kształcenia. Jednakże w efekcie przeprowadzonych przeglądów za konieczne uznano wprowadzenie zmiany formy weryfikacji efektów kształcenia w przypadku przedmiotów: „*Trening interpersonalny*”, „*Trening umiejętności wychowawczych i komunikacji*”, „*Warsztat komunikacji interpersonalnej*”, w przypadku których dodatkowym warunkiem zaliczenia jest także aktywności studenta podczas zajęć, która mobilizuje studentów do aktywnej pracy na zajęciach. W przypadku przedmiotu „*Adaptacja dziecka w przedszkolu i w szkole*”, którego realizacja odbywa się w formie wykładu, dotychczasową formę zaliczenia (dyskusja, zaliczeniu ustne) zamieniono na zalecaną problemową/praktyczną w postaci diagnozy problemów adaptacyjnych przypadków dzieci wraz z uwzględnieniem aktywności studentów w trakcie zajęć. Z kolei do realizowanych w formie ćwiczeń zajęć z „*Pedagogiki zabawy*” wprowadzono wyjazd szkoleniowy do Muzeum Zabawy i Zabawek w Kielcach wraz z uczestnictwem w warsztatach tematycznych; po zakończeniu tych zajęć odbywa się dyskusja, a także dokonanie doboru materiałów (tekst i zdjęcia) w celu sporządzenia notatki na stronie internetowej Katedry. W ramach weryfikacji efektów kształcenia prace dyplomowe podlegają analizie w systemie antyplagiatowym, który stosowany jest kompleksowo. Weryfikacja efektów kształcenia odbywa się w ramach seminarium dyplomowego, którego realizacja odbywa się zgodnie z wytycznymi przekazanymi nauczycielom akademickim przez

Kierownika Katedry, a także podczas egzaminu dyplomowego, który w ramach rozwiązań systemowych podlega hospitacji. Stosowana dobra praktyka wskazuje, iż jeden egzamin dyplomowy u każdego promotora jest hospitowany przez Kierownika Katedry, który sporządza z tejże wizyty stosowne sprawozdanie, a następnie przekazuje je Kierunkowej Komisji ds. Oceny Efektów Kształcenia. W celu zapewnienia właściwej jakości prac dyplomowych w Uczelni opracowano standardy dotyczące przygotowania, składania, oceny oraz obrony pracy dyplomowej (licencjackiej lub magisterskiej). W ramach dobrych praktyk Kierownik Katedry przeprowadza badania jakości prac dyplomowych poprzez analizę wybranych losowo prac dyplomowych I i II stopnia. Wśród kryteriów oceny prac dyplomowych wyróżnia się sprawdzenie: zgodności treści pracy z tematyką kształcenia i profilem studiów, rzetelności oceniania, zadanych pytań podczas egzaminu dyplomowego związanych z pracą dyplomową, kierunkiem i specjalnością. Ponadto weryfikacja prac dyplomowych odbywa się pod kątem rewizji wykazu wykorzystanych źródeł podczas pisania pracy dyplomowej oraz właściwej analizy otrzymanego wyniku z systemu antyplagiatowego przez promotora. Co więcej sprawdzeniu podlegają również recenzje prac dyplomowych oraz sposób ich sporządzania zwłaszcza w kontekście uzasadnienia oceny. Wyniki z przeglądu prac dyplomowych na kierunku *pedagogika* są omawiane podczas spotkań nauczycieli akademickich, w tym promotorów i recenzentów na poziomie katedry, jednak dotychczas przeprowadzone przeglądy nie wykazały istotnych zastrzeżeń w procesie dyplomowania. Zwrócono jednak uwagę, aby uczulić studentów na uwzględnianie w pracach najnowszej literatury przedmiotu oraz zachowanie właściwych proporcji źródeł tradycyjnych do tych pochodzących z Internetu. Formą potwierdzania efektów kształcenia są także praktyki zawodowe. Zadaniem wydziałowego opiekuna praktyk studenckich w procesie oceny efektów kształcenia jest analiza realizacji zakładanych dla praktyk efektów kształcenia i analiza opinii pracodawców, przyjmujących studentów Uczelni, w tym Wydziału Filologiczno-Pedagogicznego na praktyki. Wyniki analiz są przekazywane przez opiekuna praktyk do Kierunkowej Komisji ds. Oceny Efektów Kształcenia. W ramach rozwiązań systemowych w roku akademickim 2014/2015 pilotażowo przeprowadzono badanie wśród studentów kierunku *pedagogika*, specjalności *pedagogika opiekuńczo- wychowawcza*, w celu zbadania satysfakcji z odbywania praktyk, w tym oceny wywiązywania się Opiekuna Praktyk z ramienia instytucji z powierzonych obowiązków. Jak wskazuje sprawozdanie roczne Wydziałowego Pełnomocnika ds. Jakości Kształcenia z przeglądu WSZJK za rok akademicki 2014/2015 studenci wysoko ocenili zaangażowanie w pracę opiekunów praktyk, atmosferę w relacji opiekun- student oraz klimat panujący podczas praktyki, a także sposób przekazywania wiedzy. Z kolei najniżej studenci ocenili omówienie przez opiekuna zadań do wykonania przez studentów oraz sprawdzanie lub konsultację konspektów zajęć przed ich realizacją. Rozwiązania systemowe zostały wdrożone także w zakresie doboru miejsc, w których praktyki się odbywają. Ponadto opiekunowie praktyk z ramienia Uczelni przeprowadzają wrywkowe hospitacje praktyk, w efekcie których odnotowano incydentalne przypadki zmiany, bądź rezygnacji z danej instytucji. Z otrzymanych podczas wizytacji informacji wynika, iż studenci mają zapewnioną swobodę wyboru miejsc przeznaczonych do odbycia praktyki. Pozytywnym aspektem jest stosowana zasada, iż jednostka nie zalicza studentom praktyk na podstawie zaświadczeń poświadczających zatrudnienie w różnego typu zakładach pracy i instytucjach. Potwierdzeniem powyższego są ściśle przestrzegane zasady określające

warunki zaliczenia praktyk, w tym weryfikacja efektów kształcenia założonych w sylabusie praktyk.

6.1.4

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia określa procedury dotyczące zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów. Powyższe zostały określone przez Senat Uczelni w uchwale nr 000-6/8/2015 z dn. 25.06.2015 r. w *sprawie określenia organizacji potwierdzania efektów uczenia się w formie Regulaminu potwierdzania efektów uczenia się, w tym zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się oraz sposobu powoływania i trybu działania komisji weryfikujących efekty uczenia się*. Regulamin określa: zakres kompetencji osób i gremiów odpowiedzialnych za przeprowadzenie postępowania, w tym Komisji Weryfikującej Efekty Uczenia się, tryb odwoławczy, procedurę przyjęcia na studia wraz z wymaganą dokumentacją. Procedura potwierdzania efektów uczenia się została uruchomiona przez Uniwersytet Technologiczno-Humanistycznym im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu od semestru letniego roku akademickiego 2015/2016. W ramach funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oceny funkcjonowania procesu potwierdzania efektów uczenia się w Uczelni dokonuje zgodnie z zakresem kompetencji Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia. Na wizytowanym kierunku studiów dotychczas nie korzystano z tejże procedury ze względu na brak stosownych uprawnień takich jak pozytywna ocena PKA. Procedura została objęta nadzorem WSZJK.

6.1.5

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia obejmuje monitorowanie losów zawodowych absolwentów, które realizowane jest przez wizytowaną Uczelnię od 2013 roku. Monitoring jest prowadzony na mocy Zarządzenia Rektora nr R-13/2013 z dn. 08.02.2013 r. w *sprawie monitorowania karier zawodowych absolwentów Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu*. Zgodnie z przydziałem kompetencji organów wchodzących w skład struktury organizacyjnej WSZJK monitorowaniem losów zawodowych absolwentów Uniwersytetu zajmuje się Centrum Promocji Studentów i Absolwentów UT-H w Radomiu. Za dostosowanie kierunku pedagogika i programów kształcenia do potrzeb rynku pracy z wykorzystaniem wyników badania odpowiada Kierunkowa Rada Programowa. Badanie ma formę anonimowej i dobrowolnej ankiety, przeprowadzane jest po zakończeniu egzaminu dyplomowego. Ankieta stosowana w ramach WSZJK służy ocenie procesu dydaktycznego oraz przydatności oferowanych studentom treści programowych w ich przyszłej pracy zawodowej. Wyniki z monitorowania losów zawodowych absolwentów opracowuje Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, które następnie Wydziałowy Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia przekazuje Kierunkowej Komisji ds. Oceny Efektów Kształcenia. Aktualne wyniki z badań przeprowadzonych w roku akademickim 2015/2016 wśród absolwentów studiów I i II stopnia jednoznacznie wskazują, iż zrealizowany program kierunku i specjalności raczej spełniły ich oczekiwania; 84% badanych podkreśliło, że dobór treści i kolejność przedmiotów były właściwe. Zdaniem respondentów przedmiotami najbardziej przydatnymi na rynku pracy są: „*Metodyka edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej*”, „*Pedagogika zabawy*”, „*Pedagogika resocjalizacyjna*”, „*Pedagogika opiekuńczo- wychowawcza*”, „*Profilaktyka społeczna*” oraz „*Psychologia*”. Ponadto absolwenci bardzo wysoko ocenili poziom wiedzy przekazywanej przez osoby prowadzące wykłady i ćwiczenia, natomiast dość dobrze wypadła ocena opieki nauczycieli podczas pisania pracy dyplomowej. Monitorowaniem losów zawodowych absolwentów zajmuje się także kadra akademicka, w tym władze Wydziału, gdyż posiadają stałe kontakty z absolwentami oraz podmiotami zatrudniającymi absolwentów wizytowanego kierunku studiów. Prowadzona współpraca i bezpośrednie relacje umożliwiają konsultacje i

doskonalenie programu kształcenia, a zwłaszcza dobór oferowanych specjalności.

6.1.6

Polityka kadrowa, w tym ciągły rozwój kadry naukowej stanowią kluczowy kierunkowy cel strategiczny zdefiniowanych przez Uczelnię do realizacji na lata 2011-2016. W ramach WSZJK dokonywana jest systematyczna i kompleksowa ocena kadry naukowo-dydaktycznej, w tym ocena okresowa nauczycieli akademickich. WSZJK posiada także narzędzia służące ocenie kadry wspierającej proces kształcenia, którą stanowią pracownicy administracji. Nadzór nad rozwojem kadry dydaktyczno-naukowej na kierunku *pedagogika* sprawuje Kierownik Katedry oraz Dziekan Wydziału. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych odbywa się poprzez badania naukowe i publikacje, udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych, uzyskiwanie stopni naukowych, kursy, szkolenia, studia podyplomowe. Odpowiednio do zaangażowania pracowników jednostka stwarza właściwe warunki do rozwoju. W wizytowanej jednostce systematycznie badana jest efektywność prowadzonej polityki kadrowej w zakresie zatrudniania, oceny oraz doskonalenia i rozwoju pracowników. W związku z powyższym przeprowadzany jest przegląd rozwoju kwalifikacji pracowników, a także rewizja kadry pod względem ilościowym i jakościowym, w tym jej dorobek naukowy, posiadane kompetencje, kwalifikacje oraz doświadczenie zawodowe, które umożliwiają weryfikację czy na wizytowanym kierunku zapewniana jest właściwa realizacja programu nauczania, obsada zajęć dydaktycznych oraz minimum kadrowe. W wyniku powyższych działań Dziekan Wydziału Filologiczno- Pedagogicznego wnioskuje do JM Rektora o wzmocnienie minimum kadrowego, w tym grupy samodzielnych nauczycieli akademickich, stąd z dniem 01.10.2016 r. zatrudniono dwie osoby posiadające stopień naukowy doktora habilitowanego nauk społecznych w zakresie pedagogiki. Jak ustalono w toku wizytacji w ramach systemu nie wypracowano rozwiązań mających na celu dokonanie przeglądu obsady dydaktycznej wizytowanego kierunku pod kątem sprawdzenia czy posiadany przez kadrę dorobek naukowy znajduje się w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarom kształcenia wskazanym dla tego kierunku, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia zdefiniowane dla kierunku *pedagogika*. A zatem w ocenie Zespołu PKA należy rozważyć wprowadzenie powyższych rozwiązań. Kluczowym czynnikiem wspierającym Dziekana w doborze kadry jest systematycznie przeprowadzana ocena okresowa nauczycieli akademickich, której podlegają wszyscy pracownicy. Ocena okresowa nauczycieli akademickich jest elementem działań pro jakościowych, służącym zapewnianiu wysokiej jakości kadry dydaktycznej i poziomu naukowego jednostki, obejmuje aktywność naukową, organizacyjną i dydaktyczną. Oceny okresowej nauczycieli akademickich dokonuje Wydziałowa Komisja Oceniająca, zgodnie z zasadami i trybem określonymi przez statut Uczelni. Zgodnie z informacjami przekazanymi podczas wizytacji można stwierdzić, iż uzyskane przez nauczycieli akademickich oceny (poza jednym wyjątkiem, w którym kierownik Katedry wnioskuje o rozwiązanie stosunku pracy) są zazwyczaj pozytywne (4,51 średnia ocena dla Wydziału oraz Katedry Pedagogiki i Psychologii), także wysoko oceniana jest przez studentów i absolwentów praca administracji. W celu podnoszenia jakości procesu dydaktycznego i doskonalenia umiejętności dydaktycznych nauczycieli poprzez formułowanie rekomendacji i zaleceń oraz wymianę doświadczeń przeprowadzane są hospitacje zajęć dydaktycznych. Procedura hospitacji zajęć dydaktycznych oraz harmonogram ich przeprowadzania wskazują, iż hospitacje są przeprowadzane kompleksowo, gdyż dotyczą wszystkich prowadzących zajęcia. Nadzór nad przeprowadzeniem hospitacji sprawuje Dziekan. W procedurze hospitacji zajęć dydaktycznych rozróżniane są dwa rodzaje hospitacji: hospitacje planowe oraz pozaplanowe. Hospitacje planowe są zapowiedziane wytypowanym osobom i ujmowane w planie sporządzanym na dany rok akademicki. Z kolei hospitacje pozaplanowe nie są zapowiadane, a

ich przeprowadzanie wynika z konieczności rozwiązania doraźnego problemu związanego ze sposobem prowadzenia zajęć dydaktycznych. Pozaplanowa hospitacja zajęć dydaktycznych przeprowadzana jest w następujących przypadkach: negatywna ocena z hospitacji planowej; pisemne lub ustne skargi zgłaszane w stosunku do prowadzącego zajęcia; powtarzające się niskie oceny z ankietyzacji (poniżej 3,0); na wniosek koordynatora przedmiotu lub Wydziałowego Pełnomocnika ds. Jakości Kształcenia w przypadku naruszenia obowiązków nauczyciela; na wniosek osoby hospitowanej, gdy osoba ta nie zgadza się z oceną wynikającą z ankiet studenckich. Hospitacje są przeprowadzane przez dziekana/kierownika jednostki międzywydziałowej, kierownika katedry/zakładu, koordynatora przedmiotu (w odniesieniu do zajęć, które koordynuje) lub inne osoby przez nich wyznaczone. Z przeprowadzonej hospitacji zajęć dydaktycznych hospitujący sporządza „Protokół z hospitacji zajęć dydaktycznych” zawierający wnioski z hospitacji, natomiast w ciągu 2 tygodni od dnia hospitacji zapoznaje z protokołem osobę hospitowaną, która fakt zapoznania się z treścią protokołu poświadczona własnoręcznym podpisem. Podpisany przez hospitowanego protokół jest przekazywany kierownikowi jednostki organizacyjnej zatrudniającej hospitowanego. Protokoły z hospitacji są poufne, natomiast wyniki z oceny kadry są opracowywane w formie zbiorczych sprawozdań oraz upowszechniane Dziekanowi i Wydziałowemu Pełnomocnikowi ds. Jakości Kształcenia. Wyniki z przeprowadzonych hospitacji zajęć dydaktycznych są ujmowane w okresowej ocenie pracowników, ponadto są brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji dotyczących polityki awansowej i obsady zajęć dydaktycznych. Analizowane w toku wizytacji protokoły z hospitacji zajęć zawierają szczegółowe zalecenia pohospitacyjne, które stanowią dla osoby hospitowanej przydatne wskazówki pozwalające na doskonalenie zidentyfikowanych niedoskonałości w procesie dydaktycznym. Jak wskazuje roczne sprawozdanie Wydziałowego Pełnomocnika ds. Jakości Kształcenia za rok akademicki 2014/2015 w wyniku przeprowadzonych hospitacji w jednym przypadku sformułowano negatywne uwagi pohospitacyjne, dotyczące stosowanych form aktywizacji studentów. W ramach WSZJK ocenie podlega także kadra wspierająca proces kształcenia np. Biuro Obsługi Studenta, co potwierdzają badania przeprowadzane wśród studentów i absolwentów, którzy mają możliwość dokonania oceny organizacji obsługi studentów i pracy BOS, w tym fachowości i uprzejmości osób w nim pracujących. Dotychczasowe wyniki z przeprowadzonych badań wskazują, iż administracja właściwie spełnia swoją rolę wspierając proces dydaktyczny.

Polityka jakości realizowana jest zgodnie z prowadzoną polityką kadrową, gdyż każda grupa pracowników ma możliwość wpływu na kwestie związane z jakością kształcenia oraz na wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia poprzez reprezentację w gremiach działających na rzecz zapewnienia jakości kształcenia.

6.1.7

Studenci Uniwersytetu Technologiczno- Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu, w tym Wydziału Filologiczno- Pedagogicznego mają możliwość oceny prowadzonych zajęć poprzez wypełnienie ankiety elektronicznej, która jako narzędzie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia służy do oceny jakości procesu dydaktycznego. Studenci mają również możliwość bezpośredniego formułowania opinii do władz jednostki oraz poprzez przedstawicieli w poszczególnych gremiach takich jak: Samorząd studencki, Rada Wydziału, Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, Rada Programowa. Ankieta jest dostępna dla studentów po zalogowaniu na platformę Wirtualna Uczelnia i wybraniu z menu pozycji *Ankiety*. Podczas badania studenci mają możliwość dokonania oceny w skali 2-5 oraz udzielenia odpowiedzi na pytania dotyczące: kultury osobistej i postawy etycznej prowadzącego; obiektywności oceniania (sprawdziany, zaliczenia, egzaminy zgodnie z regulaminem); konsultacji (dostępności prowadzącego,

pomocy podczas konsultacji); prowadzenia zajęć: aktualności treści, metod nauczania, wykorzystania środków dydaktycznych; sposobu przekazywania wiedzy (jasności, komunikatywności, związku z tematem); organizacji zajęć: punktualności rozpoczynania/kończenia zajęć i przerw, wykorzystania czasu; podania zakresu treści nauczania oraz form i kryteriów zaliczenia. Opinie studentów weryfikowane są także podczas hospitacji. Badania ankietowe opinii studentów przeprowadzane są corocznie kompleksowo, dobrowolnie i anonimowo, po zakończeniu każdego cyklu zajęć dydaktycznych. Ich celem jest uzyskanie informacji o poziomie zajęć i przygotowaniu kadry dydaktycznej. Ponadto wyniki ankietyzacji są jednym z elementów oceny działalności dydaktycznej w ramach okresowej oceny nauczycieli akademickich. Z kolei pozyskana wiedza umożliwia wdrażanie odpowiednich działań służących doskonaleniu jakości kształcenia.

Sposób realizacji badań ankietowych gwarantuje pełną poufność odpowiedzi (dane identyfikacyjne studenta są automatycznie odcinane od udzielonych odpowiedzi i komentarzy). Procedura badań ankietowych dotyczących oceny zajęć dydaktycznych wskazuje, iż przy wyliczaniu średniej wartości oceny brane są pod uwagę tylko zajęcia ocenione przez co najmniej 30% stanu osobowego grupy studenckiej. Wartość średniej oceny pracownika wylicza się z uwzględnieniem wszystkich prowadzonych przez niego zajęć na danym kierunku studiów. W przypadku niewystarczającej liczby oceniających Wydziałowy Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia podejmuje decyzję co do formy i terminu ankietyzacji uzupełniającej. Opracowanie wyników z ankietyzacji należy do zadań Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia. Za upowszechnienie wyników badań ankietowych kierownikom jednostek organizacyjnych odpowiedzialny jest Dziekan wydziału. Z kolei Kierownicy katedr/zakładów informują pracowników o uzyskanych ocenach. Pracownicy potwierdzają fakt poinformowania ich o wynikach ankietyzacji podpisem na zestawieniu zbiorczym, które otrzymuje Wydziałowy Pełnomocnik ds. Jakości Kształcenia. Wyniki z tychże badań udostępniane są w formie elektronicznej, jako zbiorcze zestawienia, do których dostęp mają interesariusze wewnętrzni (kadra, studenci).

Procedura badań ankietowych dotyczących oceny zajęć dydaktycznych jednoznacznie wskazuje, iż *„w przypadku oceny powyżej 4,8 lub wskazania bezpośrednio przez studentów, dziekan wydziału podejmuje działania mające na celu wyróżnienie osoby prowadzącej zajęcia”*. Sposoby wyróżnienia określają procedury wydziałowe. Stąd od roku akademickiego 2015/2016 na wniosek Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia wyróżniający się nauczyciele akademicy, którzy osiągnęli ocenę powyżej 4,8 są nagradzani przez Dziekana Wydziału listem gratulacyjnym. W powyższej procedurze wskazano także tryb postępowania *„w przypadku oceny poniżej 3,0 lub w sytuacji powtarzających się uwag kwestionujących jakość zajęć, a zatem dziekan wydziału zarządza pozaplanową hospitację zajęć dydaktycznych prowadzonych przez tego pracownika, w terminie 1 miesiąca od uzyskania wyników ankietyzacji lub podejmuje inne działania wyjaśniające i korygujące”*. Rodzaj podejmowanych działań określają procedury wydziałowe. Ocena nauczycieli akademickich dokonywana przez studentów ma znaczący wpływ na ostateczną ocenę okresową pracownika. Ponadto wspiera władze jednostki i Uczelni w monitorowaniu obciążeń dydaktycznych oraz obsadzie kadrowej zajęć dydaktycznych, a także w prowadzeniu polityki kadrowej. W ramach działań naprawczych, w celu omówienia uwag studentów przeprowadzane są rozmowy dziekana z nauczycielami w obecności kierownika Katedry mające na uwadze zlecenie koniecznych zmian. Dotychczas niepokojące uwagi, świadczące o niskim poziomie prowadzonych zajęć lub braku dobrego kontaktu ze studentami zidentyfikowano w jednym przypadku, stąd miały miejsce dwie rozmowy z jednym z pracowników (w dwóch kolejnych latach po ankietyzacji) w rezultacie których zajęcia z przedmiotów, na które zwrócili uwagę studenci, po zastosowanych wyjaśnieniach i hospitacji zostały przekazane innemu pracownikowi.

6.1.8

Rozwój infrastruktury Uczelni wskazano, jako kluczowy element działań podejmowanych przez Uniwersytet Technologiczno- Humanistyczny im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu w ramach realizacji kierunkowych celów strategicznych określonych na lata 2011-2016. W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia przeprowadza się ocenę zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej oraz działań wspierających studentów. Ocena infrastruktury dydaktycznej obejmuje ocenę sal dydaktycznych, ich wyposażenia oraz dostępu studentów do sal ćwiczeniowych, komputerów, biblioteki, a także wszelkie wsparcie oferowane studentom w sferze materialnej, socjalnej, jak również warunki do rozwoju naukowego. W ocenie warunków studiowania uczestniczą także studenci i absolwenci. W ramach WSZJK wykorzystywane jest narzędzie do badania tego aspektu procesu kształcenia przez studentów i absolwentów w postaci ankiety. Ponadto studenci mają możliwość zgłoszenia swoich postulatów poprzez przedstawicieli w Samorządzie Studenckim, Zespole ds. Jakości Kształcenia, Radzie Programowej kierunku, jak również studentom delegowanym do Rady Wydziału i Senatu, a także bezpośrednio nauczycielom akademickim podczas zajęć. Dotychczasowe badania dotyczące oceny zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej oraz środków wsparcia dla studentów wskazują, iż w związku realizacją przez Uczelnię programu naprawczego w latach 2011-2015 działania związane z podnoszeniem jakości poziomu infrastruktury dydaktycznej były ograniczone. Niemniej jednak w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia prowadzony jest bieżący monitoring jakości i dostępności infrastruktury, w tym zasobów bibliotecznych, w efekcie którego diagnozuje się aktualny stan oraz potrzeby poszczególnych grup interesariuszy. Z badania środków wsparcia uzyskano pozytywną ocenę, a zatem studenci mają oferowaną pomoc w sferze finansowej i materialnej, a także stwarzane są im warunki do rozwoju naukowego poprzez program Erasmus, działalność w kołach naukowych, chórze akademickim, Ponadto studenci mogą prowadzić aktywną działalność sportową poprzez uczestnictwo w studenckim klubie jeździeckim. Wsparcie w zakresie funkcjonowania na rynku pracy oferuje studentom Biuro Karier poprzez organizację targów pracy, staży i szkoleń. Podczas spotkania Zespołu PKA z gremiami działającymi w Uczelni i na Wydziale na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia uzyskano informację, iż badania w zakresie zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej oraz środków wsparcia dla studentów prowadzone są na poziomie wydziału i Uczelni, natomiast zgromadzone wyniki wypadają na ogół pozytywnie. Na miarę możliwości jednostka prowadzi starania służące wspieraniu osób niepełnosprawnych, dlatego też w roku akademickim 2015/2016 umożliwiono osobom niepełnosprawnym ruchowo dostęp do wszystkich poziomów budynku. Uczelnia nie bada w żaden sposób zadowolenia studentów ze świadczeń pomocy materialnej, doradztwa zawodowego, infrastruktury uczelni czy wsparcia osób niepełnosprawnych.

6.1.9

Informatyzacja procesu kształcenia jest kolejnym kierunkowym celem strategicznym wyznaczonym do realizacji przez Uczelnię na lata 2011-2016. Wśród założeń wskazano na potrzebę wprowadzenia elektronicznego obiegu dokumentów, a także doskonalenie i upowszechnianie jednego spójnego systemu wspomagającego komunikację elektroniczną oraz procesy i czynności towarzyszące obsłudze toku studiów. W ramach WSZJK informatycznym wsparciem objęto badania ankietowe przeprowadzane wśród studentów i absolwentów, co w zasadniczy sposób umożliwia gromadzenie, wykorzystanie oraz dokumentowanie działań dotyczących zapewnienia jakości kształcenia. Z przeprowadzonych podczas wizytacji rozmów wynika, iż na bieżąco omawiane są z poszczególnymi grupami

interesariuszy sprawy związane z monitorowaniem jakości kształcenia oraz jego wynikami. Wyniki z przeprowadzanych badań, w tym ankietyzacji są właściwie gromadzone i upowszechniane. Z kolei podejmowane działania doskonalące świadczą o poprawnej analizie danych. W przeglądzie zasobów informacyjnych związanych z jakością kształcenia uwzględnia się także opinie interesariuszy wewnętrznych (studentów i kadry), a także zewnętrznych takich jak absolwenci, którzy współpracują z Uczelnią i są obejmowani procesem ankietyzacji. Interesariusze mają możliwość zgłoszenia uwag dotyczących funkcjonowania systemu informacyjnego. W przypadku studentów dodatkowe źródło informacji stanowią konsultacje i dyżury odbywane przez kadrę akademicką. Przegląd sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia jest kompleksowy, obejmuje funkcjonujący system upowszechniania informacji dotyczących polityki projakościowej, wyników monitorowania jakości procesu kształcenia, w tym uzyskiwanych efektów kształcenia, a także wprowadzanych zmian. W jednostce prawidłowo funkcjonuje system upowszechniania informacji, a zatem wyniki zbiorcze z przeprowadzonych hospitacji (ocena ogólna: pozytywna/negatywna) w danym roku akademickim Kierownik katedry/zakładu przekazuje Dziekanowi wydziału i Wydziałowemu Pełnomocnikowi ds. Jakości Kształcenia. Z kolei protokoły hospitacji udostępniane są do wglądu na żądanie dziekana lub Pełnomocnika z obowiązkiem zachowania poufności. Protokoły hospitacji są przechowywane przez kierownika jednostki organizacyjnej przez cztery lata. Po tym okresie są niszczone. Wyniki z ankietyzacji w postaci zestawień zbiorczych upowszechnione są na stronie internetowej Uczelni w zakładce *jakość kształcenia -Badanie Jakości Kształcenia na UTH Rad*. Aktualnie do wglądu na stronie internetowej zamieszczone zostały wyniki badań za następujące lata akademickie: 2012/2013; 2013/2014; 2014/2015. Zgodnie z procedurą badań ankietowych dotyczących oceny zajęć dydaktycznych wyniki z badań ankietowych są przechowywane odpowiednio przez Dziekana wydziału. W przypadku procedury ankietyzacji absolwentów opracowane ankiety są przechowywane przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia przez okres czterech lat. Informacje dotyczące funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia na wydziale gromadzone są przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia

6.1.10

Informowanie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych o procesie kształcenia stanowi ogólnouczelnianą procedurę wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Na poziomie Wydziału powyższa procedura została uszczegółowiona o zakres i tryb jej stosowania wraz z wykorzystywanymi narzędziami oraz źródłami informacji. Przyjętym rozwiązaniem systemowym na poziomie wydziału są bieżące czynności podejmowane w celu sprawdzenia czy właściwie zapewnia się studentom dostęp do informacji na temat programów kształcenia, opisu efektów kształcenia, sylabusów, zmian w planach zajęć, terminów zaliczeń i egzaminów, konsultacji i dyżurów nauczycieli akademickich. Informacje na temat kształcenia takie jak: efekty kształcenia, plany zajęć, terminy sesji, a także sprawy organizacyjne są udostępniane studentom poprzez stronę internetową i zamieszczanie w gablotach budynku (Katedry). Studenci mają dostęp do druków umożliwiających obsługę w zakresie pomocy materialnej i innych spraw administracyjnych w formie elektronicznej. Ponadto studenci w ramach zajęć otrzymują informacje dotyczące sylabusa przedmiotu zawierającego opis efektów kształcenia, liczbę punktów ECTS, formy zaliczenia oraz szczegółowe wskazanie literatury obowiązkowej i uzupełniającej. Aktualne i pełne informacje o ofercie dydaktycznej, jakości kształcenia oraz poziomie wykształcenia absolwentów są ogólnie dostępne dla wszystkich zainteresowanych tj. kandydatów na studia, studentów, pracodawców, nauczycieli akademickich oraz całego środowiska naukowego. Informacje dotyczące poszczególnych studentów i wykładowców, takie jak oceny uzyskane z zaliczeń i

egzaminów, wyniki ankietyzacji udostępniane są elektronicznie po zalogowaniu do portalu **Wirtualna Uczelnia**. Informacje o możliwości przyjęcia na dany kierunek studiów w trybie potwierdzenia efektów uczenia się podawane są na stronie internetowej Uczelni, w zakładce rekrutacja. Informacja o promotorach prac jest zamieszczona na stronie Katedry (wizytówki nauczycieli), w celu ułatwienia studentom wyboru promotora zgodnie z jego zainteresowaniami naukowymi. Konsultacje zostały zaplanowane w sposób umożliwiający dostęp do wszystkich nauczycieli akademickich, w tym samym, dogodnym dla studentów czasie; z rozmów ze studentami wynika, że taki układ jest odpowiedni; informacja o terminie i miejscu konsultacji jest zamieszczana na stronie Katedry. Informacje o formach wsparcia studentów- rodzajach stypendiów; możliwości korzystania z programu Erasmus, działalności kół naukowych, Samorządu Studenckiego, chóru akademickiego, działalności sportowej, w tym studenckiego klubu jeździeckiego oraz o działalności Biura Karier, w tym organizacji targów pracy, staży i szkoleń w zakresie funkcjonowania na rynku pracy są przekazywane studentom przez Prodziekana Wydziału podczas spotkań. W ramach WSZJK opracowano także regulacje dotyczące sposobu dokumentowania i przechowywania dokumentacji potwierdzającej osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Dokumenty z egzaminów przechowywane są minimum 12 miesięcy licząc od daty zakończenia semestru, w którym realizowany był przedmiot (moduł), dokumenty dotyczące zaliczeń przedmiotów przechowywane są przez okres jednego semestru, licząc od daty zakończenia semestru. Dokumenty w postaci papierowej i elektronicznej przechowywane są w katedrze (zakładzie) właściwym dla nauczyciela akademickiego, który prowadził przedmiot i weryfikował osiągnięcie efektów kształcenia. Osobą odpowiedzialną za właściwe ich przechowywanie jest nauczyciel akademicki. Studenci mają możliwość zgłoszenia uwag i nieprawidłowości bezpośrednio prowadzącym zajęcia, pracownikom administracji oraz poprzez przedstawicieli w Samorządzie studenckim, Zespole ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia lub Radzie Wydziału. W przeglądzie zasobów informacyjnych uczestniczą interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni. W zakresie przepływu informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach studenci oceniają obsługę administracyjną. Oceny tej studenci dokonują w ramach ankietyzacji dotyczącej oceny zajęć dydaktycznych. Aktualne wyniki z powyższych badań wskazują, iż względem pracowników Biura Obsługi Studentów nie sformułowano żadnych uwag wymagających reakcji władz jednostki. Źródłem informacji w zakresie oceny przepływu informacji są także opinie absolwentów wyrażane w ramach monitorowania ich losów zawodowych, którzy również pozytywnie wypowiedzieli się o jakości obsługi studentów oraz fachowości i uprzejmości pracowników Biura. W wyniku uzyskanych w toku wizytacji informacji na temat bieżących przeglądów zasobów informacyjnych stwierdza się iż w Uczelni prawidłowo funkcjonuje system upowszechniania informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach. Studenci uczestniczący w spotkaniu z Zespołem PKA także potwierdzili powyższą opinię wyrażając zadowolenie z dostępu do wszelkich informacji związanych z procesem kształcenia.

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

Jednostka konsekwentnie dokonuje oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Dotyczy ona projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy, monitoringu stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, weryfikowania osiągnięcia przez studentów założonych efektów kształcenia, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania, wykorzystania wyników monitoringu losów

zawodowych absolwenta dla oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia, □ prowadzonej polityki kadrowej, □ wykorzystania oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów, dbałości o zasoby materialne, w tym infrastrukturę dydaktyczną, gromadzenia i dokumentowania działań w zakresie zapewnienia jakości kształcenia, dostępności informacji o programie i procesie kształcenia.

W trakcie wizytacji ZO PKA przedstawiona została dokumentacja dotycząca uczestnictwa interesariuszy zewnętrznych i pracodawców w konsultacjach programu kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Konsultacje z podmiotami zewnętrznymi przeprowadzane są podczas planowanych z nimi spotkań oraz na podstawie ankiety dotyczącej programu studiów, kierunkowych efektów kształcenia oraz perspektywy zatrudniania absolwentów.

Procedury monitorowania, zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia uwzględniają w szczególności: procedury toku studiów uzupełniające regulamin studiów, w tym procedury egzaminów ustnych oraz dokumentowania ich wyników; wytyczne do przygotowania pracy dyplomowej i procedury egzaminu dyplomowego; zasady tworzenia i przechowywania dokumentacji pracy studentów; procedury monitorowania i oceny warunków realizacji procesu kształcenia, zasobów materialnych do nauki i środków wsparcia studentów; procedury oceny mobilności pracowników i studentów; zakres i sposób upublicznienia wyników badań opinii studentów o jakości zajęć dydaktycznych i sposób wyróżnienia najlepszych nauczycieli oraz działania podejmowane w wyniku negatywnych opinii studentów; sposób uczestniczenia studentów w ocenie procesu kształcenia; zakres i procedury publikacji informacji dotyczących programów kształcenia i efektów kształcenia, organizacji i procedur toku studiów oraz jakości kształcenia; procedury oceny efektów kształcenia i przeglądów programów kształcenia (opracowane przez Kierunkowe Komisje ds. Oceny Efektów Kształcenia i Radę Programową).

Systematyczny przegląd i ocena funkcjonowania WZSJK zarówno na poziomie Uczelni, jak i Wydziału umożliwiają formułowanie wniosków i rekomendacji w zakresie modyfikacji programów kształcenia i doskonalenia jakości kształcenia.

3. Uzasadnienie

Wydział Filologiczno-Pedagogiczny zapewnia kadrze akademickiej i studentom, jako interesariuszom wewnętrznym udział w procesie określania efektów kształcenia, także współpraca z otoczeniem społeczno- gospodarczym została sformalizowana i zapewnia udział w powyższym procesie interesariuszom zewnętrznym. Samorząd studencki opiniuje efekty kształcenia i program studiów. Studenci uczestniczą w posiedzeniach Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, Kierunkowej Rady Programowej, Rady Wydziału, co zapewnia im wpływ na decyzje w zakresie jakości kształcenia. W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia monitoruje się stopień osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Monitorowanie prowadzone jest na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania. Systematycznie podejmowane są działania umożliwiające ocenę przyjętych form realizacji i metod weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć. W celu zapobiegania plagiatom wdrożono kompleksową weryfikację prac dyplomowych w systemie antyplagiatowym. W ocenie Zespołu PKA za dobrą praktykę uznać należy dodatkową, wybiórczą weryfikację prac dyplomowych, która umożliwia sformułowanie uwag i rekomendacji dla recenzentów i promotorów, a także dla studentów. Kolejną dobrą praktykę stanowi procedura hospitacji egzaminu dyplomowego. Na uwagę zasługują także przyjęte rozwiązania systemowe w zakresie realizacji i zaliczania praktyk. Z otrzymanych w toku wizytacji informacji wynika, iż na wizytowanym kierunku studiów nie potwierdzano efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, opracowaną

procedurę objęto nadzorem WSZJK. Losy zawodowe absolwentów są na bieżąco monitorowane, a zatem gromadzone i wykorzystywane są opinie absolwentów w zakresie oceny efektów kształcenia pod kątem ich przydatności na rynku pracy. Co więcej pozyskane informacje mają istotny wpływ na kształtowanie oferty edukacyjnej Wydziału. WSZJK obejmuje prowadzoną politykę kadrową dotyczącą nauczycieli akademickich oraz kadry wspierającej proces kształcenia. Ocena jakości kadry realizującej proces kształcenia dokonywana przez studentów, jako narzędzie wewnętrznego systemu zapewniania jakości prowadzona jest w sposób kompleksowy, a jej wyniki umożliwiają doskonalenie procesu dydaktycznego. W ramach WSZJK prowadzona jest ocena zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej, zasobów bibliotecznych oraz środków wsparcia studentów. Wyniki tejsze oceny wypadają na ogół pozytywnie, jednakże w trosce o najwyższą jakość kształcenia stanowią impuls do podejmowania działań doskonalących. WSZJK zawiera zwyczajowo przyjęty przegląd zasad gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia, a także dostępności i aktualności informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów.

4. Zalecenia

Jednostka powinna opracować i wdrożyć rozwiązania, które umożliwią systematyczne monitorowanie opinii studentów w zakresie badania infrastruktury oraz także zadowolenia studentów z dostępu do stypendiów, informacji czy administracji.

Władze jednostki mogłyby również przeanalizować potrzebę udostępniania wyników ankiet oceniających wszystkim prowadzącym i studentom, co być może przełożyłoby się na większe zaangażowanie studentów w procesy jakości kształcenia, w których nie są dziś odpowiednio aktywni.

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Uczelnia trafnie wskazała swoje silne strony oraz szanse, m.in. tworzenie nowych specjalności i poszerzanie oferty studiów podyplomowych, silne relacje ze środowiskiem społeczno-gospodarczym; wysoką aktywność społeczną studentów i ich zaangażowanie w kołach naukowych i konferencjach naukowych. Swoje zagrożenia upatruje w postępującym niżu demograficznym, braku samodzielnej i wyłącznej siedziby dla Jednostki, przestrzennego rozproszenia zajęć na kierunku i trudności w zapewnieniu zrównoważonego harmonogramu zajęć.

Dobre praktyki

- Procedura hospitacji egzaminu dyplomowego. Dobra praktyka wskazuje, iż jeden egzamin dyplomowy u każdego promotora jest hospitowany przez Kierownika Katedry. Z hospitacji sporządzane jest stosowne sprawozdanie, które przekazywane jest Kierunkowej Komisji ds. Oceny Efektów Kształcenia;
- Procedura wybiórczej weryfikacji prac dyplomowych stosowana w celu zapewnienia właściwej jakości procesu dyplomowania.